

EVALUAREA FINALĂ A IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A TERITORIULUI GRUP DE ACȚIUNE LOCALĂ HOMORÓD-KÜKÜLLŐ LEADER

AUGUST 2025

Homoród-Küküllő LEADER

Asociația GAL Homoród-Küküllő LEADER

CUPRINS

1	Introducere	2
1.1	<i>Echipa de evaluatori</i>	2
2	Rezumat.....	4
3	Informații generale privind SDL.....	17
3.1	<i>Informații despre GAL și activitatea GAL-ului.....</i>	17
3.2	<i>Scurtă descriere a SDL</i>	20
4	Scopul și obiectivele evaluării	24
5	Cadrul de evaluare și metodologia.....	24
5.1	<i>Cadrul de evaluare.....</i>	24
5.2	<i>Descrierea metodelor folosite în evaluare.....</i>	29
5.2.1	<i>Verificarea funcționării logice a strategiei</i>	29
5.2.2	<i>Studiul/analiza documentelor; Analiza datelor administrative.....</i>	29
5.2.3	<i>Focus grupul.....</i>	29
5.2.4	<i>Sondajul de opinie prin chestionare on-line</i>	30
6	Analiza de ansamblu a eficacității SDL.....	31
6.1	<i>Eficacitatea financiară a măsurilor la nivel de SDL</i>	31
6.2	<i>Eficacitatea SDL, la nivel de domeniu de intervenție.....</i>	32
7	Răspuns la întrebările de evaluare.....	35
7.1	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului privind dezvoltarea spațiilor și a vieții comunitare rurale?.....</i>	35
7.2	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului dezvoltarea unei economii incluzive și sustenabile?</i>	37
7.3	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului privind atragerea tinerilor în mediul rural?.....</i>	40
7.4	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură contribuie LEADER la interacțiuni de calitate și la crearea de rețele între actorii relevanți?.....</i>	41
7.5	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură a contribuit LEADER la sprijinul și încrederea reciprocă în cadrul GAL-ului și al comunității locale?.....</i>	43
7.6	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură contribuie LEADER la valorile locale?</i>	45
7.7	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură contribuie LEADER la îmbunătățirea guvernanței?.....</i>	46
7.8	<i>Întrebarea de evaluare: În ce măsură contribuie LEADER la mobilizarea resurselor existente, promovarea proiectelor mai inovatoare și mai durabile care sunt adaptate la nevoile locale și la consolidarea legăturilor dintre actorii locali?.....</i>	51
8	Factorii de succes și eșec în implementarea SDL.....	53
9	Concluzii și recomandări.....	56
9.1	<i>Concluzii.....</i>	56
9.2	<i>Recomandări.....</i>	57

1 INTRODUCERE

Acest raport prezintă concluziile și recomandările ca urmare a evaluării implementării Strategiei de Dezvoltare Locală a teritoriului Grup de Acțiune locală Homoród-Küküllő LEADER pe perioada de programare 2014-2020.

Scopul evaluării a fost analizarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală a teritoriului Grup de Acțiune locală Homoród-Küküllő LEADER pentru perioada 2017-2025, identificarea realizărilor și lacunelor în implementare și oferirea recomandărilor corespunzătoare pentru a spori relevanța și eficacitatea acesteia.

Metodologia de evaluare a fost elaborată de către echipa de evaluare și a inclus următoarele tehnici și instrumente de evaluare: verificarea funcționării logice a strategiei, studiul/analiza documentelor; analiza datelor administrative, focus grupul, sondajul de opinie prin chestionar.

Ca urmare a evaluării, poate fi concluzionat că Strategia de Dezvoltare Locală a teritoriului Grup de Acțiune locală Homoród-Küküllő LEADER (2014-2020) reflectă necesitățile-cheie de dezvoltare ale teritoriului, cele 5 priorități incluse în SDL, respectiv cele 6 măsuri au fost încadrate corect.

Evaluarea finală are ca scop îmbunătățirea eficacității, eficienței, relevanței, impactului și sustenabilității SDL, atât pentru raportarea și demonstrarea în fața Autorității de Management, cât și pentru principalii actori locali – partenerii din cadrul GAL și Consiliul Director –, că resursele au fost utilizate în mod eficient, iar rezultatele și efectele obținute contribuie la atingerea obiectivelor cuprinse în SDL. Pe de altă parte, evaluarea duce la înțelegerea funcționării factorilor și mecanismelor care influențează rezultatele finale atinse, iar prin aplicarea concluziilor și recomandărilor formulate, procesul de implementare a noului SDL poate fi îmbunătățit.

Evaluarea a avut loc în luna august 2025 și reflectă progresul implementării strategiei la data de 31.07.2025.

1.1 ECHIPA DE EVALUATORI

Activitatea de evaluare a fost integrată în activitatea uzuală a GAL, implicând personalul de execuție, Consiliul director și alte persoane care dețin informații importante pentru evaluare.

Responsabilitatea coordonării procesului de evaluare revine directorului executiv din cadrul GAL, cu sprijinul unui Comitet de coordonare a evaluării alcătuit din angajații compartimentului administrativ.

Componența comitetului de coordonare a evaluării:

Responsabil de evaluare: Lázár László - director executiv

Membrii Comitetului de evaluare:

- Szócs László – membru Consiliu Director
- Antal István – expert tehnic
- Péter Emőke – secretar, expert tehnic

Responsabilități:

ACTIVITATEA	FUNCȚIILE RESPONSABILULUI DE EVALUARE	FUNCȚIILE COMITETULUI DE COORDONARE A EVALUĂRII
Elaborarea planului de evaluare	- elaborarea planului de evaluare	- contribuie la definirea cadrului întrebărilor de evaluare -sprijină pregătirea planului de evaluare
Selectarea evaluatorului	- selectarea evaluatorului intern	
Colaborarea cu evaluatorul pe parcursul derulării evaluării	- este persoana de contact din cadrul GAL în relația cu echipa de evaluare monitorizează și sprijină derularea evaluării - organizează reuniunile comitetului de coordonare a evaluării pentru analiza versiunilor de lucru și versiunii finale ale raportului de evaluare	- conduce dialogul metodologic cu evaluatorul și emite opinii (sugestii, recomandări) privind metodologia detaliată de evaluare - facilitează colectarea și schimbul de informații necesare evaluării, atât în cadrul GAL cât și cu actorii locali - se întrunește pentru analiza versiunilor de lucru și versiunii finale ale raportului de evaluare - ia decizii în cazul în care sunt necesare măsuri de corecție ale procesului de evaluare

2 REZUMAT

Strategia de dezvoltare locală a fost elaborată de către angajații GAL-ului cu experiență în activitățile LEADER și care au cunoștințe temeinice despre teritoriul GAL. De aceea identificarea nevoilor au fost corecte și realiste. Aceasta este confirmat și prin faptul că până la data evaluării nu era necesară modificarea esențială a strategiei în faza de realizare. Investițiile pe care le-am propus în SDL s-au bazat pe concluziile derivate în urma analizei SWOT, a analizei prin chestionare și prin întâlniri personale, de aceea sumele repartizate pe măsuri - pe fonduri FEADR și EURI în total - au fost litate până la data evaluării în proporție de 101,33%. Singura măsură, la care nu s-a încheiat contract de finanțare, deși a fost selectat un proiect, este măsura M3/3A,2A,6A – Procesarea și valorificarea produselor agricole. Deși a fost contractat un proiect care prevede și investiții în procesarea produselor agricole, acesta fiind depus ca proiect integrat, suma a fost cheltuită din măsura M5/2A,3A,5C (tip 4.1 în PNDR), conform metodologiei PNDR. Conform analizei SWOT sunt justificate investițiile în acest domeniu, dar din cauza că intensitatea sprijinului este mică, fermierii nu și-au manifestat interesul pentru acest tip de proiect. Este important de menționat și faptul că prin investiții colective se putea majora intensitatea sprijinului, dar nici după mai multe consultări cu reprezentanții grupurilor de proprietari, aceștia nu s-au asociat în scopul unei investiții colective. Dacă luăm în considerare, că până la data de 31.07.2025 fondurile disponibile FEADR și EURI au fost cheltuite în proporție de 97,47%, ceea ce reprezintă 72,79 euro pe cap de locuitor, putem concluziona că echipa de lucru și-a îndeplinit bine sarcinile, și-a utilizat eficient resursele financiare.

Respectarea principiilor LEADER se manifestă prin procesul de înființare a asociației și componența sa, care s-a păstrat până în zilele de azi; prin numărul de proiecte depuse pe localități; prin numărul de participanți la evenimentele de animare.

Atât la realizarea cât și la implementarea SDL am avut contact permanent cu actorii locali, din care rezultă că am identificat bine nevoile teritoriului în SDL. Dacă analizăm nevoile, ce am identificat și ce nevoi sunt satisfăcute, putem constata că sunt aproape același. Proiectele depuse de APL-uri satisfac nevoi care au fost identificate și la realizarea SDL, chiar dacă atunci au existat și alte idei, dar din cauza valorii prea mari sau din alte impedimente nu s-au putut realiza. Proiectele depuse în cadrul dezvoltării activităților non-agricole au avut tendințe mai mult turistice, pe care am identificat ca și nevoi la realizarea SDL. Deși zona are un potențial turistic însemnat, nu este așa de dezvoltată turistic, deci nevoile identificate au fost reale, pentru care s-au și depus proiecte. În cazul dezvoltării activităților agricole la realizarea SDL am constatat că putem produce materie primă, avem potențial, numai că nu avem produse finite locale din lipsa punctelor de sacrificare și de procesare, prelucrare a materiilor prime. Nevoia identificată este reală, deși acest lucru nu prea reiese din proiectele depuse, din cauza că s-au întâmpinat diverse impedimente de ordin legislativ, financiar, sau lipsă de curaj în cursul punerii în practică a ideilor.

La nivel numeric, se poate vedea o distribuție aproape uniformă a proiectelor, din majoritatea comunelor au fost depuse și selectate 4 sau mai multe proiecte, dintr-o comună au fost depuse numai 2 proiecte iar din două comune au fost depuse câte 8 proiecte. Ca valoare cheltuită, situația este aceeași, se observă o distribuție uniformă a proiectelor. Din cele 15 comune, 8 au o valoare cheltuită a proiectelor între 100.000,00-150.000,00 euro, iar 6 au o valoare cheltuită a proiectelor între 150.000,00 – 250.000,00 euro. În categoria sub 100.000,00 euro cheltuiți se află numai o comună. Sumele distribuite pe măsuri au fost cheltuite în proporție de 97,47%, aceasta pe fiecare măsură în parte arată astfel: măsura M1/6B – 98,15%, măsura M2/6B – 90,72%, măsura M3/3A,2A,6A – 0%, măsura M4/6A,6B – 95,44%, măsura M4/6A,6B EURI – 99,28% , măsura M5/2A,3A,5C – 91,31%, măsura M6/6A,6B – 100%. Din aceasta constatăm că la măsura M3/3A,2A,6A nu a fost cheltuită suma alocată, în ciuda faptului că a fost depus și selectat un proiect, solicitantul renunțând la semnarea contractului de finanțare. Dacă raportăm valoarea plăților efectuate în cadrul proiectelor la

numărul locuitorilor, rezultă o sumă de 69,01 euro/cap de locuitor, ceea ce înseamnă că finanțarea medie a fost de 69,01 euro pe locuitor. Raportând cheltuielile de funcționare și animare la numărul de locuitori, rezultă o sumă de 18,98 euro/cap de locuitor, ceea ce arată că, pentru fiecare 18,98 euro cheltuiți, au fost realizate investiții în valoare de 69,01 euro. Din cele 77 proiecte selectate și depuse la AFIR au fost declarate neeligibile 6 proiecte, 1 solicitant a renunțat la încheierea contractului de finanțare și 1 beneficiar a reziliat contractul de finanțare, care arată o eficacitate de 92,21% a muncii depuse de către echipa de lucru GAL, în ceea ce privește evaluarea proiectelor. Cererile de plată aferente cheltuielilor de funcționare și animare depuse pentru rambursare au fost aprobate și plătite în proporție de 99,93%.

Atât în cursul implementării strategiei cât și la evaluarea lui, din datele colectate din teritoriu reiese că cele mai populare măsuri au fost cele non-agricole.

Analizând eficacitatea și eficiența abordării LEADER, putem afirma, că aceasta este confirmată prin faptul că, prin participarea la procesul de planificare și implementare, oamenii se dezvoltă, ceea ce contribuie la dezvoltarea comunității. Criteriile definite de Roland L. Warren, sociologul american, privind funcțiile comunității - participare comunitară, stabilirea regulilor colective și urmărirea în comun a respectării acestora, asumarea colectivă a responsabilităților – sunt prezente în teritoriu și se dezvoltă în urma activităților efectuate în cadrul programului LEADER.

Prin tabelul următor se pot urmări realizările asociației, structurat în funcție de obiectivele și prioritățile de dezvoltare rurală, respectiv domeniile de intervenție reglementate de REG (UE) nr. 1305/2013.

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
Favorizarea competitivității agriculturii	P2 (Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor) SUMA ALOCATĂ PRIORITĂȚII: 129.249,80 EURO	2A (Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole)	M5/2A,3A,5C (Eficientizarea agriculturii)	• eficientizarea agriculturii prin dotarea parcului de mașini și utilaje agricole performante ținând cont de zonele cu valoare naturală ridicată (HNV) și cel al zonei Natura 2000 • promovarea reutilizării deșeurilor și reziduurilor agricole în scopul eficientizării agriculturii și combaterea schimbărilor climatice • promovarea procesării materiilor agricole prime în cadrul exploatațiilor proprii sau în forme colective (vizând proiectele integrate)	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți min.2 <i>Numărul de grupări colective sprijinite min. 1</i> <i>Numărul de forme asociative/grupări colective sprijinite: min. 1</i> <i>Numărul exploatațiilor deserviți vizați din teritoriu: min. 10</i> Cheltuială publică alocată: 129.249,80 euro	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți: 10 <i>Numărul de grupări colective sprijinite: 8</i> <i>Numărul de forme asociative/grupări colective sprijinite: 5</i> <i>Numărul exploatațiilor deserviți vizați din teritoriu: 8</i> Cheltuială publică realizată: 129.249,80 euro	Achiziționarea utilajelor agricole pentru Nagy D. Hunor Întreprindere Individuală, loc. Ulieș, jud. Harghita Dezvoltarea Composesoratului Kortoves din satul Dârjiu, comuna Dârjiu prin achiziționarea de utilaje agricole noi Achiziționare tractor pentru Kanyadi Orhegy Cooperativa Agricola Achiziționarea utilajelor si echipamentelor pentru intretinerea pasunilor de catre Composesoratul Lueta Kozbirtokossag Achiziționarea utilajelor si echipamentelor pentru intretinerea pasunilor de catre Asociatia Composesoratul Kapolnas

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
	P3 (Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură) SUMA ALOCATĂ PRIORITĂȚII: 230.118,47 EURO	3A (Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și în special reînnoirii generațiilor)	M3/3A,2A,6A (Procesarea și valorificarea produselor agricole)	- transformarea materiei agricole prime din teritoriul GAL în produse finite agro-alimentare - promovarea și valorificarea produselor agroalimentare produse pe teritoriul GAL (produse locale: materie primă- și procesare locală) existente și nou create - asigurarea spațiilor de depozitare pentru materii prime și produse agroalimentare finite - asigurarea posibilității creării lanțurilor alimentare scurte - asigurarea mediului favorabil autorizat pentru producătorii individuali pentru a dezvolta produse agroalimentare certificate	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale min. 3 <i>Numărul locurilor de muncă păstrate min. 1</i> <i>Numărul locurilor de muncă create min. 2</i> Cheltuială publică alocată: 5.000,00 euro	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale: 0 <i>Numărul locurilor de muncă de muncă păstrate: 4</i> <i>Numărul locurilor de muncă create: 0</i> Cheltuială publică realizată: 0 euro	
			M5/2A,3A,5C (Eficientizarea agriculturii)	- eficientizarea agriculturii prin dotarea parcului de mașini și utilaje agricole performante ținând cont de zonele cu valoare naturală ridicată (HNV) și cel al zonei Natura 2000 - promovarea reutilizării deșeurilor și reziduurilor agricole în scopul eficientizării agriculturii și combaterea schimbărilor climatice	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale min. 3 Chetuială publică alocată: 225.118,47 euro	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale: 0 Chetuială publică realizată: 180.632,19 euro	Achiziționarea utilajelor specifice pentru întreținerea terenurilor aparținând Asociația Composesoratul de Pădure și Pășune Feliceni Achiziționare utilaje agricole performante, construire unitate de procesare de carne

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
				• promovarea procesării materiilor agricole prime în cadrul exploatațiilor proprii sau în forme colective (vizând proiectele integrate)			
Asigurarea gestionării durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice	P5 (Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și reziliență la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic) SUMA ALOCATĂ PRIORITĂȚII: 157.619,47 EURO	5C (Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul biochimiei)	M5/2A,3A,5C (Eficientizarea agriculturii)	• eficientizarea agriculturii prin dotarea parcului de mașini și utilaje agricole performante ținând cont de zonele cu valoare naturală ridicată (HNV) și cel al zonei Natura 2000 • promovarea reutilizării deșeurilor și reziduurilor agricole în scopul eficientizării agriculturii și combaterea schimbărilor climatice • promovarea procesării materiilor agricole prime în cadrul exploatațiilor proprii sau în forme colective (vizând proiectele integrate)	Totalul investițiilor în domeniul furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și reziduurilor și a altor materii prime nealimentare în scopul bioeconomiei min. 1 Chetuială publică alocată: 157.619,47 euro	Totalul investițiilor în domeniul furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și reziduurilor și a altor materii prime nealimentare în scopul bioeconomiei: 0 Chetuială publică realizată: 157.619,47 euro	Achiziționarea utilajelor și echipamentelor pentru întreținerea pasunilor de către Composesorat Meresti-Homorodalmasi Kozbirtokossag Achiziționarea utilajelor agricole către Asociația Composesorat Fuzes Comanesti
Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de	P6 (Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale)	6A (Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă)	M4/6A,6B (Înființarea și dezvoltarea industriei ușoare, a serviciilor, a artizanatului și a	• Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonelor rurale și eradicarea sărăciei • Dezvoltarea serviciilor pentru populație și alte activități economice • Crearea de locuri de muncă	Locuri de muncă create min. 2 Locuri de muncă păstrate min. 3 Chetuială publică alocată: 494.954,05 euro	Locuri de muncă create: 12 Locuri de muncă păstrate: 14 Chetuială publică realizată: 472.404,80 euro	Înființare restaurant în mediu rural Achiziționare echipamente de producție articole vestimentare pentru Latroectus Srl.

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
locuri de muncă	SUMA ALOCATĂ PRIORITĂȚII: 2.110.508,76 EURO		meșteșugăritul ui)				Dotarea pensiunii agroturistice Orban Localizarea proiectului: Com. Dârjiu, sat. Dârjiu Dotarea pensiunii agroturistice Hanna, Localizarea proiectului: Com. Ocland, sat Ocland Achiziționarea unor echipamente pentru dezvoltarea pensiunii Kelemen Creșterea avantajului competitiv pe piața internă și externă a Întreprinderii Individuale Lorincz D Zsolt, prin achiziționarea unui electrostivuator Dezvoltarea Întreprinderii Familiale Szasz-Peter Maria-Melinda prin lansarea unei noi activitati in domeniul prelucrării lemnului Achiziționare echipamente de productie pentru tesaturi din lana

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
							Dezvoltare centru de echitație în satul Soimusu Mic, județul Harghita Dezvoltarea firmei Konrad Massive Wood SRL prin achiziționare de echipamente Achiziționarea unor echipamente moderne pentru PFA Szabo A. Erzsebet Dezvoltarea întreprinderii Kanyadi Lenke-Vilma I.F. prin achiziționare utilaje
			M6/6A,6B (START-UP în domeniul non-agricol)	• Măsura contribuie la menținerea tinerilor în mediul rural prin crearea unui ambient favorabil înființării diferitelor activități economice non-agricole. • Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonelor rurale și eradicarea sărăciei • Dezvoltarea serviciilor pentru populație și alte activități economice • Crearea de locuri de muncă	Locuri de muncă create min. 5 Cheltuială publică alocată: 160.000,00 euro	Locuri de muncă create: 5,5 Cheltuială publică realizată: 160.000,00 euro	Iniințare centru de inchiriere biciclete de catre SC BRINGATURA SRL in loc Criseni, comuna Atid, jud. Harghita Iniințare centru de echitație în satul Chedia Mica, județul Harghita Iniințarea atelierului artizanal Servicii contabilitate de calitate pentru fermieri Înființare studio de fotografie și design specializat prin întreprindere start-up

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
							Îmbunătățirea managementului serviciilor prin aplicații web în regiune Înființarea unui salon de recuperare în comuna Porumbeni Înființare studio de foto-video Lueta
		6B (Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale)	M1/6B (Îmbunătățirea calității vieții rurale)	- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin amenajarea spațiilor publice locale interne și externe (de ex. cămine culturale, biserici etc; respectiv parcuri, terenuri de joc, piețe de valorificare a produselor locale, etc.); - îmbunătățirea serviciilor publice locale prin dotarea lor cu echipamente necesare; - îmbunătățirea siguranței publice prin înființarea unor infrastructuri comunitare mici inovative, unele chiar cu caracter demonstrativ - îmbunătățirea infrastructurii de agrement și turistic de uz public - Înființarea și dezvoltarea centrelor comunitare multifuncționale și/sau sociale	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite min. 10.000 locuitori <i>Numărul comunelor sprijinite min. 8</i> <i>Numărul întreprinderilor, asociațiilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită min. 10</i> Cheltuielă publică alocată: 1.168.102,46 euro	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 60.550,00 locuitori <i>Numărul comunelor sprijinite: 29</i> <i>Numărul întreprinderilor, asociațiilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită: 876</i> Cheltuielă publică realizată: 1.146.563,30 euro	Amenajarea centru comunitar medico-social multifuncțional Îmbunătățirea serviciilor publice locale în comuna Mugeni, județul Harghita Achiziționare echipamente pentru situații de urgență în comuna Porumbeni Îmbunătățirea infrastructurii de agrement și turistic de uz public în comuna Merești, jud. Harghita Îmbunătățirea serviciilor publice locale în comuna Lueta, județul Harghita, prin achiziționare de utilaje și echipamente Îmbunătățirea serviciilor publice locale în cadrul

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
				promovarea patrimoniului cultural local			Primăriei Avramesti, jud. Harghita Achiziție de utilaje și echipamente moderne pentru comuna Ocand Amenajare teren multifuncțional în localitatea Ulies, județul Harghita Înființare teren de sport cu gazon artificial în comuna Martinis, sat Martinis, județul Harghita Amenajare teren de sport în comuna Atid, sat Criseni și achiziționare de utilaj pentru situații de urgență Achiziționarea unui buldoexcavator pentru comuna Capilnita Achiziționarea unui tractor, inclusiv a unor echipamente necesare pentru serviciile publice locale în cadrul primăriei Comuna Darjiu Amenajare teren de sport multifuncțional localitatea Feliceni, județul Harghita

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
							Amenajare teren de sport satul Secuieni Achiziționare echipamente pentru situații de urgență în Comuna Săcel Achiziție de utilaje și echipamente moderne pentru Comuna Ocland Achiziționare echipamente de prevenire și stingere incendii Achiziționarea echipamentelor necesare în vederea îmbunătățirii serviciilor publice locale în cadrul primăriei Comuna Dârjiu Achiziționare echipamente pentru situații de urgență în Comuna Căpâlnița Achiziție de utilaje și echipamente moderne pentru Comuna Merești Achiziționare echipamente pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în Comuna Lueta, județul Harghita

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
							Îmbunătățirea serviciilor publice locale în Comuna Secuieni, județul Harghita, prin achiziționare de utilaje și echipamente Achiziționare echipamente pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în Comuna Mugeni, județul Harghita Achiziționarea echipamentelor necesare în vederea îmbunătățirii serviciilor publice locale în cadrul primăriei Comuna Atid Achiziționarea unui utilaj specifice pentru stingere de incendii aparținând comunei Ulieș, județul Harghita Achiziționare echipamente necesare, pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în cadrul primăriei Comuna Sacel, județul Harghita Achiziționare echipamente pentru situații de urgență în Comuna Porumbeni

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
							Dotarea serviciilor publice locale în cadrul primăriei Avrămești, Jud. Harghita
							Achiziție de utilaje și echipamente moderne pentru Comuna Simonesti
			M2/6B (Îmbunătățirea vieții culturale, comunitare și turistice prin achiziționarea de dotări și echipamente pentru asociații)	- consolidarea societății civile - participarea activă a societății civile în dezvoltarea comunității - implicarea societății civile în dezvoltarea echilibrată a mediului rural - crearea și consolidarea capacităților pentru dezvoltarea durabilă a comunității rurale - creșterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de servicii îmbunătățite - diversificarea domeniului de agrement comunitar – cultură, sport, turism	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite min. 1.000 locuitori <i>Numărul ONG-urilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită min. 7</i> Suma alocată: 156.000,00 euro	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite 9661 locuitori <i>Numărul ONG-urilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită: 8</i> Valoarea nerambursabilă a proiectelor: 141.522,65 euro	Amenajare spații verzi, înființare parc memorial al reformatiei in jurul Bisericii Reformate din Feliceni, amplasare statuie comemorativa Achiziționarea unor echipamente necesare pentru activități culturale și comunitare Achiziționare dotări și echipamente pentru Parohia Unitariana Ocland Îmbunătățirea vieții culturale la nivelul comunei Mugeni prin dotarea infrastructurii culturale Dotarea spațiului comunitar pentru tineri de către Parohia Reformată din Ulies, loc. Ulies, jud. Harghita

Obiective de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Obiective specifice locale a măsurilor	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Obiectivele proiectelor finalizate
			M4/6A,6B EURI (Înființarea și dezvoltarea industriei ușoare, a serviciilor, a artizanatului și a meșteșugăritului)	- Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea economică a zonelor rurale și eradicarea sărăciei - Dezvoltarea serviciilor pentru populație și alte activități economice - Crearea de locuri de muncă	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite min. 300 locuitori Suma alocată: 131.452,25 euro	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 10.917 locuitori Valoarea nerambursabilă a proiectelor: 130.509,98 euro	Dotarea infrastructurii culturale a asociației KIT Dezvoltarea activității societății Bencorp Building SRL prin achiziționarea de sisteme de cofraje performante Modernizare cabinet veterinar Activități de producție cu adoptarea soluției de obținere a energiei din surse regenerabile

3 INFORMAȚII GENERALE PRIVIND SDL

3.1 INFORMAȚII DESPRE GAL ȘI ACTIVITATEA GAL-ULUI

GAL-ul Homoród-Küküllő LEADER este organizat ca structură, identic unei asociații, membrii fiind partenerii semnatori ai Acordului de parteneriat semnat în anul 2015.

Parteneriatul „Grup de Acțiune Locală Homoród-Küküllő LEADER” este alcătuit din 39 membri, din care 15 membri din sectorul public, cu o pondere de 38,46 %; 4 membri din sectorul privat, cu o pondere de 10,26 %; 20 membri din sectorul civil, cu o pondere de 51,28 %. Nu are membri persoane fizice. Reprezentarea sectorului privat și a societății civile este de 61,54%.

Din membrii parteneriatului, Asociația Culturală ”Gi Rromano”-”Suflet Rromano” reprezintă minoritatea rromă, iar Asociația Microregională ”Felső Homorodmente” reprezintă interesele tinerilor, ambele relevante pentru teritoriu.

Principalele grupuri de interese din cadrul parteneriatului activează în următoarele sectoare:

Sectorul public este reprezentat de cele 15 APL-uri partenere, a căror teritoriu de administrare acoperă în totalitate teritoriul GAL-ului. Acestea sunt: Comuna Atid, Comuna Avrămești, Comuna Căpâlnița, Comuna Dârjiu, Comuna Feliceni, Comuna Lueta, Comuna Mărtiniș, Comuna Merești, Comuna Mugeni, Comuna Ocland, Comuna Porumbeni, Comuna Săcel, Comuna Secuieni, Comuna Șimonești, Comuna Ulieș. Ponderea acestui tip de grup de interes în cadrul parteneriatului este de 38,46 %.

Sectorul agricol, cu o pondere de 15,38 %, este reprezentat de Cercul Agricultorilor MAL; de asociațiile crescătorilor de bovine, respectiv Asociația Crescătorilor de Bovine Cechești și Asociația Crescătorilor de Taurine ”Tîrnava” Mugeni; de composesoratele, care lângă administrarea fondului forestier și/sau pășunal se ocupă și cu creșterea animalelor, respectiv Composesoratul de Pădure și Pășune Porumbenii Mari, Asociația Composesorat Fuzes Comănești precum și de un întreprinzător privat cum ar fi Berkecz Arpad Întreprindere Individuală.

Sectorul forestier este reprezentat de composesoratele din teritoriu, care sunt membre ale GAL-ului, și care administrează suprafețele de păduri și pășuni ale membrilor composesori. Acestea sunt: Societatea Agricolă Forestieră Agro Forestiera Gagy, Asociația Composesoratul de Pădure și Pășune Feliceni, Composesoratul ”Lövete Közbirtokosság”, Composesoratul Craciunel - H. Karacsonyfalva Kozbirtokossag, Composesoratul Satu Nou - Varbukk Kozbirtokossaga, Composesoratul de Pădure și Pășune Porumbenii Mari, Composesorat Pasune Csergo Secuieni, Composesorat Merești – Homorodalmasi Kozbirtokossag, Asociația Composesorat Fuzes Comanesti. Ponderea grupului de interes în cadrul parteneriatului este de 23,08 %.

Sectorul economic, cu o pondere de 7,69% este reprezentat de întreprinzătorii privați ca SC SILVIMEX SRL, SC FITO-BAU SRL și de tânărul întreprinzător Lorincz D. Zsolt Întreprindere Individuală, care în perioada 2012-2015 a implementat un proiect FEADR în măsura 312L. Acești întreprinzători au activități legate de panificație, prelucrarea fructelor și a plantelor medicinale, respectiv prelucrarea lemnului.

Sectorul social, cultural și de tineret este reprezentat de următoarele asociații/fundații: Asociația ”Szalmakalapkeszitok Hagyományozó Egyesülete”, Asociația pro Căpâlnița - Kopolnasfaluert Egyesulet, Asociația ”Viharsarok”, Fundatia Pro Tineret Derzs – Darjiu, Asociația Microregională ”Felső Homorodmente”, Fundația Culturală Agyagfalva 1848, Asociația Rurală Poarta Harghiteană, Asociația Culturală ”Gi Rromano”-”Suflet Rromano”. Prin activitatea realizată în teritoriu, asociațiile enumerate au un rol important în dezvoltarea comunitară. Ponderea grupului de interes în cadrul parteneriatului este de 20,51 %.

Formele asociative din cadrul parteneriatului, a căror obiect de activitate este în concordanță cu specificul teritoriului sunt: composoratele, asociațiile crescătorilor de bovine, cercul agricultorilor, asociația interetnică.

În cadrul procesului de luare de decizii parteneriatului are în vedere componența de minimum 51% reprezentanți ai mediului privat și ai societății civile. La nivel decizional, nici autoritățile publice, nici un singur grup de interes nu va deține mai mult de 49% din drepturile de vot.

Organele de funcționare ale GAL-ului sunt următoarele:

- Adunarea generală;
- Consiliul director;
- Cenzorul;
- Comisia de selecție a proiectelor;
- Comisia de soluționare a contestațiilor
- Compartiment administrativ

În perioada de referință **Adunarea generală** a asigurat funcționarea GAL-ului prin luarea deciziilor necesare lansării apelurilor de selecție, a modificărilor de SDL, prin denumirea reprezentatului legal al contractelor de finanțare și susținerea financiară necesară pentru cheltuielile de funcționare și animare, neluând avans pentru finanțarea funcționării. În această perioadă Adunarea Generală a luat hotărâri cu ocazia celor 13 ședințe AGA organizate cu ajutorul compartimentului administrativ.

Consiliul director a asigurat punerea în executare a hotărârilor Adunării Generale, au aprobat apelurile de selecție lansate, a aprobat organigrama și politica de personal a asociației, respectiv a supravegheat activitățile compartimentului administrativ inclusiv a colaborat în evaluarea SDL. Consiliul director s-a întrunit pentru ședințe de 34 ori în perioada evaluată. Componența Consiliului Director a fost modificată de două ori – în anul 2021 și 2024 - președintele asociației rămânând aceeași persoană.

Cenzorul a verificat anual administrarea patrimoniului asociației, s-au întocmit rapoarte financiare pentru depunerea bilanțului.

Comisia de selecție a proiectelor nu și-a schimbat structura în perioada de implementare a SDL, membrii au susținut activitățile acestuia prin prezența continuă la ședințe, care au fost organizate într-un număr de 16 ocazii, selectând 80 de proiecte sub supravegherea CDRJ Sibiu.

Din fericire întrunirea **Comisiei de soluționare a contestațiilor** nu era necesară, nefiind depuse contestații.

Compartimentul administrativ s-a desfășurat activitatea în două birouri, unul fiind la sediu, în satul Lueta și unul la Porumbenii Mari. Componența acestuia în perioada 2017-2024 a fost alcătuită din 5 persoane angajate cu contract individual de muncă, o echipă stabilă fără fluctuații majore, cu următoarele funcții: director executiv, expert tehnic, animator și responsabil PR, secretară și responsabil monitorizare. Începând din anul 2025 personalul a fost redus la 3 angajați din cauza volumului de muncă mai redus.

Următoarele **activități au fost desfășurate** pentru susținerea funcționării biroului și a animării teritoriului de către Compartimentul administrativ:

- *Consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților de management al proiectelor:*

În fiecare UAT a fost desemnat un lider local pentru a asigura relația între GAL și comuna respectivă.

În anul 2020 au fost instruite 15 persoane cu calitatea de lideri locali din teritoriu, pe tema:

Diseminarea rezultatelor implementării SDL.

- *Pregătirea și publicarea apelurilor de selecție, în conformitate cu SDL:*
În perioada de referință au fost publicate 36 apeluri de selecție în cadrul celor 6 măsuri ai SDL.
- *Pregătirea și publicarea unei proceduri permanente de depunere de proiecte și definirea criteriilor de selecție*
Regulamentul de Organizare și Funcționare al procesului de selecție și al procesului de soluționare a contestațiilor aferente măsurilor din Strategia de Dezvoltare Locală (SDL) a fost aprobată în anul 2017 și publicată pe pagina web a GAL.
- *Animarea teritoriului a fost realizată în cadrul mai multor tipuri de evenimente:*
 - evenimentele de informare și de promovare au fost organizate la nivelul fiecărei comune în fiecare an. În totalitate pe parcursul perioadei 2017-2024 au fost derulate 11 caravane de informare/promovare la care au participat 1996 de persoane din teritoriu, conform listelor de participanți.
 - evenimente de promovare a teritoriului GAL au fost organizate în anii 2018 și 2019: Festivalul crescătorilor de ovine Juhe!, Festivalul castanelor din Crăciunel, Târgul de animale și ziua fermierilor din Valea Homoroadelor respectiv evenimentul "Identitatea gastronomică tradițională în turism". La aceste evenimente au participat cca. 1119 persoane, din care 448 de persoane din partea GAL.

Cu ocazia acestor evenimente au fost elaborate materiale de animare: afișe, pliante, broșuri, materiale video de prezentare a proiectelor de succes, agende personalizate, sacoșe textile personalizate. Dintre aceste materiale sunt mai însemnate broșura pentru promovarea evenimentelor și a produselor locale din teritoriu și broșura "În urma rețetelor tradiționale" respectiv cele 13 spoturi video de prezentare a proiectelor de succes realizate prin implementarea SDL. În afara videoclipurilor, proiectele de succes au fost promovate și prin intermediul agendelor personalizate. Totodată atât apelurile de selecție cât și evenimentele și toate activitățile a GAL-ului au fost diseminate în mass-media: au apărut articole în presa locală și județeană, personalul a participat în emisiuni în radiourile VOX și Târgu Mureș, în emisiuni difuzate de televiziunea Sovidek respectiv pagina noastră de web și de Facebook au fost actualizate cu informații recente.
- *Istruirea personalului:*
În anul 2018 angajații GAL au participat la un curs de formare profesională cu specializarea Evaluator proiecte.
- *Primirea și evaluarea cererilor de finanțare:*
În perioada vizată au fost evaluate de către angajații GAL 86 proiecte, din care au fost selectate 80 proiecte și contractate 72 proiecte. Pe durata valabilității contractelor de finanțare angajații GAL au acordat consultanță beneficiarilor în legătură cu proiectele în derulare.
- *Selecția proiectelor:*
Angajații GAL au organizat un număr de 16 ședințe de selecție a proiectelor, după care proiectele au fost depuse la AFIR spre reverificare.
- *Primirea și verificarea conformității cererilor de plată depuse pentru proiectele selectate:*
În perioada 2017-2025, sectorul tehnic al GAL a verificat 137 cereri de plată.
- *Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei:*

În fiecare trimestru a fost raportată de către responsabilul de monitorizare stadiul implementării strategiei, situația proiectelor și nivelul de realizare a indicatorilor. Evaluarea intermediară a SDL-ului a fost realizată de angajații GAL în anul 2019.

- *Întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții aferente costurilor de funcționare și animare:*

Angajații GAL au întocmit 62 dosare de achiziții respectiv 18 dosare de cereri de plată.

- *Aspectele specifice domeniilor de audit financiar și de contabilitate au fost asigurate prin servicii externalizate.*

În afara activităților legate de SDL GAL-ul a participat într-un proiect de cooperare în cadrul măsurii 19.3A cu titlul "Transfer de cunoștințe prin susținerea valorilor locale prin cooperarea a trei teritorii GAL" împreună cu alți doi GAL-uri din județele Sălaj și Timiș. Totodată GAL-ul a fost partener într-un proiect ERASMUS+ intitulat "Hackaton social – dezvoltarea comunitară a microregiunilor defavorizate" prin care a fost adaptată metoda estonă a hackathonului social în dezvoltarea rurală, fiind organizat evenimentul "Maratonul de dezvoltare rurală".

Compartimentul administrativ a inițiat în anul 2017 organizarea întâlnirilor GAL-urilor din județele Harghita, Covasna și Mureș, un eveniment de succes organizat pe rând de GAL-uri participante, ajungând la ediția a X-a în anul 2025.

Pentru a întări relația între membrii GAL și colaborarea în rețea cu parteneri relevanți din afara teritoriului, Compartimentul administrativ a organizat, începând cu anul 2021, anual vizite de bune practici la alte GAL-uri din regiuni diferite regiuni ale României. Finanțarea acestor evenimente a fost asigurată din sursele proprii ale Asociației.

În perioada ianuarie 2017 – decembrie 2024 finanțarea asigurată prin SDL pentru funcționarea și animarea teritoriului a fost de 622.242,51 euro din cele disponibile de 656.874,13 euro. Diferența va fi decontată în urma finalizării SDL-ului și aprobarea prezentei evaluări.

3.2 SCURTĂ DESCRIERE A SDL

Strategia de Dezvoltare Locală a teritoriului GAL Homoród-Küküllő LEADER a fost elaborată în perioada 01.01.2016-31.03.2016. Concluziile generale formulate asupra teritoriului pe baza informațiilor acumulate prin intermediul consultărilor și a activității de animare, respectiv pe baza analizei diagnostice și al analizei SWOT au fost următoarele:

1. Este necesară dezvoltarea agriculturii prin reînnoirea parcului de mașini și utilaje, respectiv prin asigurarea procesării materiilor prime agricole.
2. Există produse locale de calitate premium și există anumite exemple în teritoriu și în zonă în domeniul prelucrării.
3. Numărul ridicat al grupurilor marginalizate accentuează introducerea unor servicii sociale.
4. Situația precară a spațiilor publice și comunitare interne/externe.
5. Foarte mulți tineri aleg drumul învățăturii și după terminarea acestora o mare parte dintre ei nu se reîntorc în regiune.
6. Majoritatea populației lucrează în agricultură, suprafețele agricole sunt la limita solicitării, este nevoie de diversificarea vieții economice.
7. Viața comunitară și culturală este activată mai ales de ONG-uri, care au posibilități reduse.

8. Potențialul turistic al teritoriului nu este valorificat și este caracteristică utilizarea scăzută a capacităților de cazare.

Pe baza analizelor efectuate, în cadrul SDL-ului parteneriatului Homoród-Küküllő LEADER au fost stabilite trei obiective bine definite:

- I. Dezvoltarea spațiilor și a vieții comunitare rurale
- II. Dezvoltarea unei economii incluzive și sustenabile
- III. Atragerea tinerilor în mediul rural.

Pe baza acestor obiective și a rezultatelor analizelor au fost definite cinci priorități:

1. Creșterea atractivității vieții rurale prin dezvoltarea, modernizarea spațiilor comunitare, prin activarea vieții participative ale locuitorilor și prin întărirea sferei civile;
2. Dezvoltarea proceselor privind prelucrarea materiilor prime agricole, prin înființarea unor puncte de sacrificare și procesare și prin inițierea unor rețele de valorificare;
3. Crearea unui mediu favorabil pentru înființarea și dezvoltarea activităților nonagricole;
4. Atragerea tinerilor în mediul rural prin crearea unui ambient favorabil înființării diferitelor activități economice;
5. Dezvoltarea unei agriculturi eficiente, capabilă să interacționeze sensibil cu mediul înconjurător.

Inițial, luând în considerare valorile stabilite proporțional pe baza populației (19,84 euro/locuitor) și pe cea a teritoriului (985,37 euro/km²), teritoriul putea dispune de următoarea sumă:

Populație: 19,84 EUR × 34.600 locuitori = 686.464 EUR

Teritoriu: 985,37 EUR × 1207,97 km² = 1.190.297,3989 EUR

Cumulat: 1.876.761,3989 EUR, fiind bugetul inițial (Comp. A a Planului de Finanțare) al teritoriului pe perioada de programare.

Această sumă a fost completată cu următoarele sume: 679.550,00 euro în urma bonusării calității SDL (Comp. B a Planului de Finanțare), 145.947,00 euro în urma bonusării suplimentare a GAL-urilor; 450.660,07 euro din fonduri FEADR și 131.452,25 euro din fonduri EURI în urma suplimentării alocării financiare pentru perioada de tranzit (2021-2022), totalul ajungând la 3.152.918,38 euro FEADR și 131.452,25 euro EURI.

Cheltuielile de funcționare ale GAL-ului pe o perioadă de 9 ani (20% din suma totală): 656.874,13 EUR, reprezentând 72.986 EUR pe an, respectiv 6.082 EUR pe lună.

80% (2.627.496,50 EUR) din bugetul total final alocat a fost distribuit între cele 6 măsuri luând în calcul la hotărârea valorii fiecărei măsuri analiza diagnostic și SWOT al teritoriului.

Pentru măsura M1/6B - 1.168.102,46 de EUR.

Această sumă reprezentativă este susținută de caracterul dezavantajat al teritoriului ce este subliniat de mai mulți factori, cum ar fi: sărăcia (IDUL), procentul grupurilor marginalizate, în special al comunității de etnie romă, starea precară a spațiilor și imobilelor comunitare, precum și prezența numerică ridicată și caracterul reprezentativ al patrimoniului cultural.

Măsura M2/6B - 156.000 EUR

M2/6B vine în completarea măsurii M1/6B, însă, datorită numărului ridicat de ONG-uri în teritoriu, am considerat important să oferim posibilitatea de finanțare acestui segment al societății, întrucât o parte reprezentativă a vieții comunitare locale este asigurată, organizată și susținută de acestea. Pentru această măsură am alocat doar 156.000 EUR, deoarece analizele și informațiile acumulate pe parcursul consultărilor au indicat că în pofida numărului mare de ONG-uri, acestea nu dispun de fonduri suficiente pentru a derula proiecte de mare anvergură.

Măsurile M3/3A,2A,6A și M5/2A,3A,5C vizează agricultura și în special procesarea materiilor prime agricole și obținerea de produse finite agricole.

Datorită faptului că 54% din populație se ocupă de agricultură, pentru susținerea acestora a fost alocată suma de 516.987,74 EUR, ce se împarte astfel: pentru măsura M3/3A,2A,6A - destinată creării cadrului necesar pentru transformarea materiei prime în produs procesat finit – a fost alocat 5.000 EUR; iar pentru măsura M5/2A,3A,5C care țintește dezvoltarea parcului de mașini agricole și, în cazul proiectelor integrate, include și procesarea – a fost alocat 511.987,74 de EUR.

Măsurile M4/6A,6B și M6/6A,6B sprijină înființarea și dezvoltarea întreprinderilor non-agricole. Datorită faptului că sprijinul forfetar nu poate fi inclus în nici-un alt gen de sprijin, au fost create două măsuri separate. Astfel în cadrul măsurii M4/6A,6B într-un procent de 90% sunt sprijiniți în primul rând întreprinderile deja existente; iar în cadrul măsurii M6/6A,6B sunt sprijiniți tinerii absolvenți în înființarea primei firme proprii. Conform planificării, în cadrul măsurii M4/6A,6B a fost inclusă suma de 494 954,05 de EUR, iar în cadrul măsurii M6/6A,6B 160.000 de EUR, care acoperă 8 proiecte. Astfel pentru aceste două măsuri s-a alocat suma de 786.406,30 de EUR.

Au fost luate în considerare prevederile Reg. (EU) 1305/2014 privind alocarea în funcție de priorități. Astfel, s-a alocat suma de 2.110.508,76 de EUR pe prioritatea P6, ceea ce reprezintă 80,32% din bugetul total alocat finanțării, pentru a corespunde integral cerinței PNDR, conform căreia programul LEADER este principalul mijloc de realizarea a priorității P6 6B.

Procesul de completare a bugetului inițial al SDL respectiv al realocărilor de fonduri între măsuri se poate urmări mai jos:

Fondul bugetului inițial de 1.876.761,3989 EUR, în urma evaluării, prin procesul de bonusare al calității SDL-urilor a fost completat cu 679.550 Euro, suma totală alocată fiind: 2.556.311,31 Euro. După distribuirea fondului completat pe măsuri, au rezultat următoarele valori:

Măsura M1/6B – 960.240,31 Euro
Măsura M2/6B – 136.000,00 Euro
Măsura M3/3A, 2A, 6A – 273.000,00 Euro
Măsura M4/6A, 6B – 234.000,00 Euro
Măsura M5/2A, 3A, 5C– 341.809,00 Euro
Măsura M6/6A, 6B – 100.000,00 Euro

În urma bonusării suplimentare a SDL-urilor, fondul a fost completat cu 145.947,00 euro, atingând suma de 2.702.258,31 euro. Suma primită a fost distribuită către măsura M1/6B și către cheltuielile de funcționare și animare, rezultând următoarele valori:

Măsura M1/6B – 1.032.902,46 Euro
Măsura M2/6B – 136.000,00 Euro
Măsura M3/3A, 2A, 6A – 5.000,00 Euro
Măsura M4/6A, 6B – 494.954,05 Euro
Măsura M5/2A, 3A, 5C– 332.951,80 Euro
Măsura M6/6A, 6B – 160.000,00 Euro

Din suma obținută din fondurile de tranziție (FEADR și EURI) în valoare de 450.660,07 euro, 334.236,94 euro a fost distribuit către măsurile din SDL iar 116.423,13 euro către cheltuielile de funcționare și animare. Bugetul final alocat al SDL a ajuns la suma totală de 3.152.918,00 euro, distribuită către măsuri cu următoarele valori:

Măsura M1/6B – 1.168.102,46 Euro
Măsura M2/6B – 156.000,00 Euro
Măsura M3/3A, 2A, 6A – 5.000,00 Euro
Măsura M4/6A, 6B – 494.954,05 Euro
Măsura M4/6A,6B EURI – 131.452,25 Euro

Măsura M5/2A, 3A, 5C– 511.987,74 Euro
Măsura M6/6A, 6B – 160.000,00 Euro

În intervalul 2018-2022 **SDL-ul a fost modificat** în fiecare an, în total de șase ori în perioada evaluată, după cum urmează:

În anul 2018 au fost realizate modificări în fișele măsurilor M4/6A,6B; M5/2A, 3A, 5C; M6/6A, 6B și a fost modificată Cap. IX.

În anul 2019 au fost realocate sume, totodată au fost modificate fișele măsurilor M3/3A, 2A, 6A; M4/6A,6B; M5/2A, 3A, 5C; M6/6A, 6B și Capitolele IV și X. Alocarea măsurii M3/3A, 2A, 6A a fost diminuată cu 268.000 euro și realocată către măsurile M4/6A,6B; M5/2A, 3A, 5C; M6/6A, 6B. Nivelul de interes coborât față de această măsură era cauzată de intensitatea scăzută a sprijinului (50%) precum și de lipsa inițiativelor comune.

În anul 2020 a fost realocată o sumă de 44.095,85 euro de la măsura M1/6B și o sumă de 48.858,20 euro de la măsura M5/2A, 3A, 5C către măsura M4/6A, 6B pentru a putea finanța proiecte eligibile și neselectate.

În luna august a anului 2021 a fost modificată Capitolul X, prin actualizarea alocării financiare a măsurii M1/6B în urma bonusării suplimentare și a fost modificată fișa măsurii.

În luna octombrie a anului 2021 a fost modificată fișa măsurii M1/6B.

În anul 2022 a fost modificată Capitolul X, prin actualizarea alocării financiare a măsurilor M1/6B; M2/6B; M5/2A, 3A, 5C în conformitate cu suma obținută din fondurile de tranziție (FEADR și EURI), totodată au fost modificate fișele acestor măsuri.

4 SCOPUL ȘI OBIECTIVELE EVALUĂRII

Prin evaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală am urmărit obținerea unei imagini detaliate asupra activității desfășurate, efectuată pe teritoriul GAL Homorod-Kukullo LEADER în domeniul dezvoltării rurale, având următoarele scopuri și obiective:

Scop: Îmbunătățirea eficacității, eficienței, relevanței, impactului și sustenabilității SDL.

O1 - Raportarea și demonstrarea către Autoritatea de Management, principalii actori locali, partenerii din cadrul GAL, Consiliul director, Echipa GAL a modului în care s-a acționat, cum au fost utilizate resursele și ce rezultate și efecte au fost obținute prin implementarea SDL, prin colectarea de informații și dovezi solide.

O2 – Înțelegerea funcționării factorilor și mecanismelor care influențează rezultatele SDL.

5 CADRUL DE EVALUARE ȘI METODOLOGIA

5.1 CADRUL DE EVALUARE

Tematica evaluării SDL este bazată pe recomandările Ghidului Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală vers. 17 aprobat de MADR – DGDR AM PNDR.

Cele patru teme a cadrului de evaluare ating aspectele relevante ale evaluării și sunt urmate de întrebările de evaluare, de indicatori și de metodologia de colectare a datelor.

TEMA DE EVALUARE: DEZVOLTAREA SPAȚIILOR ȘI A VIEȚII COMUNITARE RURALE			
Criterii de evaluare	Întrebări de evaluare	Indicatori	Metodologia de colectare date
S-au îmbunătățit condițiile de viață a locuitorilor prin amenajarea spațiilor publice locale interne și externe	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului privind dezvoltarea spațiilor și a vieții comunitare rurale?	Numărul investițiilor având ca obiectiv amenajarea spațiilor publice	analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor, chestionar on-line
S-au îmbunătățit serviciile publice locale prin dotarea lor cu echipamente necesare		Numărul investițiilor având ca obiectiv dotarea cu echipamente necesare	
S-a îmbunătățit infrastructura de agrement și turistic de uz public		Numărul investițiilor în infrastructura de agrement turistic de uz public	
S-a crescut numărul centrelor comunitare multifuncționale		Numărul centrelor comunitare multifuncționale	
S-a îmbunătățit promovarea		Numărul proiectelor prin care s-a promovat	

patrimoniului cultural local		patrimoniul cultural local	
S-a diversificat domeniul de agrement comunitar		Numărul obiectivelor realizate în domeniul de agrement comunitar	
S-a crescut numărul locuitorilor din zonele rurale care beneficiază de servicii îmbunătățite		Numărul locuitorilor care beneficiază de servicii îmbunătățite	
S-a consolidat societatea civilă		Numărul ONG-urilor care a beneficiat de infrastructura îmbunătățită	

TEMA DE EVALUARE: DEZVOLTAREA UNEI ECONOMII INCLUZIVE ȘI SUSTENABILĂ			
Criterii de evaluare	Întrebări de evaluare	Indicatori	Metodologia de colectare date
Agricultura eficientizată prin dotarea parcului de mașini și utilaje agricole performante	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului dezvoltarea unei economii incluzive și sustenabile	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți Numărul de grupări colective/forme asociative sprijinite	analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor, chestionar on-line
S-a îmbunătățit promovarea procesării materiilor agricole prime în cadrul exploatațiilor proprii sau în forme colective		Numărul de exploatații agricole sprijinite pentru participarea la piețele locale Numărul exploatațiilor deserviți vizați din teritoriu.	
S-a îmbunătățit promovarea reutilizării deșeurilor și reziduurilor agricole în scopul eficientizării agriculturii și combaterea schimbărilor climatice		Totalul investițiilor în domeniul furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și reziduurilor și a altor materii prime nealimentare în scopul bioeconomiei	

S-a diversificat/dezvoltat economia rurală		Numărul investițiilor prin care s-a diversificat/dezvoltat activități non-agricole	
S-au dezvoltat serviciile pentru populație		Numărul investițiilor cu obiectivul de dezvoltare/înfăințare de noi servicii pentru populație	
		Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	
S-au creat noi locuri de muncă		Numărul locurilor de muncă nou create	
S-a contribuit la eradicarea sărăciei		Numărul locurilor de muncă păstrate	
S-a stimulat folosirea materiilor prime provenite din zona GAL		Numărul investițiilor prin care se folosește materii prime din teritoriul GAL	
S-a valorificat patrimoniul cultural prin diversificare serviciilor și produselor		Numărul investițiilor prin care s-a valorificat patrimoniul cultural	

TEMA DE EVALUARE: ATRAGEREA TINERILOR ÎN MEDIUL RURAL			
Criterii de evaluare	Întrebări de evaluare	Indicatori	Metodologia de colectare date
Înființarea diferitelor activități economice non-agricole de către tineri.	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului privind atragerea tinerilor în mediul rural?	Numărul întreprinderilor nou înființate de către tineri	analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor, chestionar on-line
Dezvoltarea serviciilor pentru populație		Numărul serviciilor locale dezvoltate/îmbunătățite	
Creșterea numărului locurilor de muncă		Numărul locurilor de muncă nou create	

TEMA DE EVALUARE: VALOAREA ADĂUGATĂ GENERATĂ DE IMPLEMENTAREA ABORDĂRII LEADER			
Criterii de evaluare	Întrebări de evaluare	Indicatori	Metodologia de colectare date
Diversitatea structurii membrilor GAL-ului s-a	În ce măsură contribuie LEADER la interacțiuni de	Numărul de membri ai GAL-ului, defalcat pe tipuri de organizații: a)	Sondaje de opinie, grupuri de reflecție: focus grup, analiza de

crescut sau a rămas la un nivel ridicat	calitate și la crearea de rețele între actorii relevanți?	administrațiile publice; b) interesele economice locale private; c) interesele locale sociale; d) altele.	birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor, chestionar on-line
Calitatea interacțiunilor din cadrul GAL-ului s-a îmbunătățit		Nivelul de dezvoltare a calității a cooperării între membrii GAL	
Colaborarea în rețea cu parteneri relevanți din afara zonei GAL s-a dezvoltat		Numărul întâlnirilor cu alte GAL-uri Dovada calității interacțiunilor membrilor GAL-ului cu alți actori (externi). Numărul vizitelor de bune practici al membrilor GAL	
Nivelul de sprijin și încredere reciprocă în cadrul GAL-ului și a comunității locale a crescut	În ce măsură a contribuit LEADER la sprijinul și încrederea reciprocă în cadrul GAL-ului și al comunității locale?	Nivelul de încredere a comunității locale față de GAL. Nivelul de încredere a membrilor față de GAL	
Promovarea de către GAL a viziunii comune, a identității teritoriale și a valorilor locale	În ce măsură contribuie LEADER la valorile locale?	Numărul evenimentelor organizate pentru promovarea identității locale Numărul broșurilor de promovare a valorilor locale	
S-a intensificat interacțiunea și s-a consolidat coordonarea între membrii GAL și a sporit gradul de participare a tuturor părților interesate în elaborarea și implementarea SDL-ului	În ce măsură contribuie LEADER la îmbunătățirea guvernantei?	Număr de membri ai GAL Nr. de întâlniri/Grupuri de lucru Nr. de parteneri publici și privați pe categorii Nr. de sesiuni lansate Nr. de proiecte depuse	
Acțiunile de sprijin și de informare a beneficiarilor finali s-au intensificat		Nr. de acțiuni de informare și comunicare	

		Nr. de materiale de informare editate Nr. de apariții în presa locală Nr. de proiecte depuse ca urmare a activităților de informare Vizibilitatea GAL a crescut/a scăzut/s-a menținut? Nivelul de calitate a informațiilor aflate pe pagina web/Fbook Procentul de membri ai comunității locale care cunosc a) GAL-ul, b) activitățile acestuia, c) strategia de dezvoltare locală. Dovezi ale membrilor comunității locale care au percepția că GAL-ul este o instituție/un agent central credibil(ă) pentru dezvoltarea locală.	
SDL a stimulat investiții sau activități suplimentare în zona GAL-ului pentru a atinge obiectivele strategiceale SDL care nu sunt finanțate direct din LEADER LEADER încurajează introducerea/difuzarea inovațiilor în context local	În ce măsură contribuie LEADER la mobilizarea resurselor existente, promovarea proiectelor mai inovatoare și mai durabile care sunt adaptate la nevoile locale și la consolidarea legăturilor dintre actorii locali?	Numărul proiectelor implementate în afara programului LEADER Numărul operațiunilor (proiectelor) care sunt inovatoare în context local. Procentul părților interesate LEADER care consideră că LEADER contribuie la generarea de idei, produse sau procese noi în zona GAL-ului care sunt	

		inovatoare în context local.	
Proiectele LEADER produc rezultate durabile		Dovezi ale operațiunilor (proiectelor) a căror durabilitate a fost îmbunătățită prin consultarea cu GAL-ul.	
Sunt stabilite sau susținute proiecte de colaborare		Numărul operațiunilor (proiectelor) LEADER care funcționează în sinergie (de exemplu, proiecte diferite care acoperă aspecte diferite sau un proiect care acoperă sectoare diferite).	

5.2 DESCRIEREA METODELOR FOLOSITE ÎN EVALUARE

5.2.1 Verificarea funcționării logice a strategiei

Prin această metodă am analizat măsura în care rezultatele obținute prin implementarea strategiei se datorează operațiunilor finanțate în cadrul strategiei. Verificarea funcționării logicii de intervenție s-a făcut pe baza analizei datelor administrative și prin studiul documentelor. S-a urmărit obținerea unor dovezi ale faptului că logica de intervenție a funcționat și că rezultatele obținute se datorează acțiunilor realizate prin implementarea SDL.

5.2.2 Studiul/analiza documentelor; Analiza datelor administrative

Prin acest proces de colectare și analiză s-a urmărit obținerea informațiilor relevante pentru evaluare, din surse scrise – rapoarte de activitate intermediare, rapoarte de monitorizare lunare și trimestriale, SDL-ul, tabele centralizatoare interne, cererile de finanțare depuse, apelurile și rapoartele de selecție, contractele de finanțare încheiate, cererile de plată depuse.

Documentele au fost studiate de către persoane implicate în evaluare, au fost întocmite documente sintetice care cuprind principalele aspecte constatate. Au fost studiate acele documentele relevante, care au fost esențiale pentru a răspunde întrebărilor de evaluare.

5.2.3 Focus grupul

În cadrul acestei metode a fost organizat o întâlnire de focus grup format din membrii consiliului director lărgit, participând primarii comunelor din teritoriul GAL. Discuțiile au fost purtate pe baza unor tematici selectate anterior, permițând participanților să formuleze și să exprime opinii cu privire la următoarele subiecte: calitatea interacțiunilor din cadrul GAL; calitatea colaborării în rețea cu parteneri relevanți din afara zonei GAL; nivelul de sprijin și încredere reciprocă în cadrul GAL-ului; factorii succeselor și eșecurilor.

Tehnica folosită s-a bazat pe interacțiunea și creativitatea participanților, informațiile colectate au fost utilizate în special pentru analizarea temelor complexe care trebuiau explorate în profunzime. Formatul focus grupului a fost relativ omogen, grupul a cuprins 11 persoane (membrii din Consiliul Director, primari din teritoriu), cu acesta fiind organizat o întâlnire în data de 06.08.2025, în intervalul orar 10:00-12:00. Interacțiunea cu focus grupurile a fost facilitată de responsabilul de evaluare, care a lansat întrebările pentru discuție, ceilalți membri

ai echipei participând ca observatori, elaborând și minutele întâlnirilor. Întrebările deschise, formulate pentru sesiunile de focus grup au fost stabilite în așa fel, încât toți participanții să aibă posibilitatea de a participa la discuție. La formarea focus grupurilor au fost selectate acele persoane care s-au implicat direct în implementarea proiectelor depuse și al SDL-ului.

În procesul de analiză și interpretare, datele au fost grupate pe tematicile stabilite inițial, comparând informațiile furnizate de participanți, evidențiind opiniile comune, dar și divergentele.

5.2.4 Sondajul de opinie prin chestionare on-line

Colectarea datelor prin intermediul chestionarelor on-line a avut loc în luna august 2025. Chestionarul dedicat populației din teritoriu a fost distribuit pe pagina de Facebook al Asociației iar chestionarul dedicat specialiștilor și beneficiarilor de proiecte a fost transmis prin e-mail sau Whatsapp.

Prin chestionare am încercat să contactăm diferite categorii de grup țintă, astfel am reușit să chestionăm reprezentanți din sfera publică, ONG-uri, sfera privată respectiv sfera consultanților, numărul total al persoanelor care au completat chestionarul fiind 85. Din totalul de persoane care au răspuns la chestionar 61,45% au fost bărbați, 38,56% femei, având vârsta cuprinsă între 18-62+ ani.

Chestionarul dedicat populației din teritoriu a conținut 20 de întrebări iar chestionarul dedicat specialiștilor și beneficiarilor 19 de întrebări, cu o suprapunere de 80% de procente al întrebărilor. Întrebările au fost concepute cu diferite variante posibile de răspuns, dar și întrebări deschise, la care respondenții au avut posibilitatea de a răspunde conform situației lor specific. S-a utilizat varianta de *chestionar auto-administrat*: am distribuit chestionarele on-line, subiecții au completat răspunsurile on-line, iar colectarea răspunsurilor a fost realizată tot on-line cu ajutorul Google Forms.

Tematica cuprinsă în chestionare: informații privind utilitatea și gradul de cunoaștere al programului LEADER; nivelul de cunoaștere a strategiei; contribuția proiectelor finanțate la dezvoltarea teritoriului (apariția de noi produse / servicii, rezolvarea problemelor locale); aprecierea colaborării cu echipa de lucru LEADER, contribuția rezultatelor proiectelor finanțate la îndeplinirea obiectivelor SDL.

6 ANALIZA DE ANSAMBLU A EFICACITĂȚII SDL

6.1 EFICACITATEA FINANCIARĂ A MĂSURILOR LA NIVEL DE SDL

Măsurile SDL	Buget alocat inițial (EURO)	Buget alocat la momentul evaluării (EURO)	Valoarea contractată (EURO)	Plăți efectuate raportat la bugetul inițial alocat (EURO)	Eficacitate financiară
M1/6B	700.000,00	1.168.102,46	1.216.969,67	1,64	98,16%
M2/6B	100.000,00	156.000,00	178.725,80	1,42	90,72%
M3/3A,2A,6A	200.000,00	5.000,00	0,00	0,00	0%
M4/6A,6B	170.000,00	494.954,05	495.080,21	2,78	95,44%
M4/6A,6B EURI	0,00	131.452,25	131.441,21	0,99	99,28%
M5/2A,3A,5C	251.408,00	511.987,74	512.050,79	1,86	91,31%
M6/6A,6B	80.000,00	160.000,00	160.000,00	2,00	100,00%
TOTAL SDL	1.501.408,00	2.627.496,50	2.694.267,69	1,59	95,85%

În cadrul **măsurii M1/6B** se înregistrează o eficacitate financiară ridicată, plățile efectuate reprezintă un procent de 98,16% din alocarea financiară totală și valoarea contractată de 1.216.969,67 euro este mai ridicată decât alocarea financiară de 1.168.102,46 euro.

În cadrul **măsurii M2/6B** se înregistrează tot o eficacitate financiară ridicată, plățile efectuate reprezentând un procent de 90,72% din alocarea financiară totală și valoarea contractată este de 178.725,80 euro, o valoare mai ridicată decât alocarea financiară de 156.000,00 euro.

În cadrul **măsurii M3/3A,2A,6A** se înregistrează o eficacitate financiară redusă, în cadrul acestei măsuri neavând proiect contractat. Totodată trebuie menționat, că la măsura M5/2A,3A,5C este selectat un proiect integrat care are și componentă M3/3A,2A,6A, dar suma a fost cheltuită din măsura dominantă, care era M5/2A,3A,5C.

În cadrul **măsurii M4/6A,6B** se înregistrează o eficacitate financiară ridicată, plățile efectuate reprezintă un procent de 95,44% din alocarea financiară totală și valoarea contractată de 495.954,05 euro este puțin mai ridicată decât alocarea financiară de 494.954,05 euro.

În cadrul **măsurii M4/6A,6B EURI** se înregistrează tot o eficacitate financiară ridicată, plățile efectuate reprezentând un procent de 99,28% din alocarea financiară totală și valoarea contractată de 131.441,21 euro este apropiată de alocarea financiară de 131.452,25 euro.

În cadrul **măsurii M5/2A,3A,5C** eficacitatea financiară este ridicată, valoarea plăților efectuate fiind la un procent de 91,31% iar valoarea contractată de 512.050,79 euro fiind puțin mai ridicată decât alocarea financiară de 511.987,74 euro.

În cazul **măsurii M6/6A,6B** valoarea contractată este egală cu alocarea financiară, adică 160.000,00 euro, iar eficacitatea financiară este de 100%, alocarea financiară fiind plătită în totalitate. Putem concluziona, că eficacitatea financiară este ridicată.

Dacă evaluăm în **ansamblu întregul SDL**, putem concluziona, că **eficacitatea financiară** este **ridică**, valoarea plăților efectuate reprezentând un procent de 95,85% din alocarea financiară totală a SDL și valoarea contractată a proiectelor de 2.694.267,69 euro este mai ridicată decât bugetul total alocat al SDL în valoare de 2.627.496,50 euro.

6.2 EFICACITATEA SDL, LA NIVEL DE DOMENIU DE INTERVENȚIE

Domeniu de intervenție	Măsuri	Indicatori de rezultate planificate	Indicatori de rezultate atinse prin proiecte finalizate	Eficacitate
2A (Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole)	M5/2A,3A,5C	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți min.2	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți: 10	RIDICATĂ
		Numărul de grupări colective sprijinite min. 1	Numărul de grupări colective sprijinite: 8	RIDICATĂ
		Numărul de forme asociative/grupări colective sprijinite: min. 1	Numărul de forme asociative/grupări colective sprijinite: 5	RIDICATĂ
		Numărul exploatațiilor deserviți vizați din teritoriu: min. 10	Numărul exploatațiilor deserviți vizați din teritoriu: 8	REDUSĂ
		Cheltuială publică planificată: 101.408,00 euro	Cheltuială publică realizată: 241.961,41 euro	RIDICATĂ
3A (Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și în special reînnoirii generațiilor)	M3/3A,2A,6A	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale min. 3	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale: 0	REDUSĂ
		Numărul locurilor de muncă create min. 2	Numărul locurilor de muncă create: 0	REDUSĂ
		Numărul locurilor de muncă păstrate min. 1	Numărul locurilor de muncă păstrate: 4	RIDICATĂ
		Cheltuială publică planificată: 200.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 0 euro	REDUSĂ
	M5/2A,3A,5C	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin prin participarea la piețele locale: min. 3	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin prin participarea la piețele locale: 0	REDUSĂ
		Cheltuială publică planificată: 100.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 156.541,72 euro	RIDICATĂ
5C (Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice)	M5/2A,3A,5C	Totalul investițiilor în domeniul furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare în scopul bioeconomiei: min. 1	Totalul investițiilor în domeniul furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare în scopul bioeconomiei: 0	REDUSĂ
		Cheltuială publică planificată: 50.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 68.998,33 euro	RIDICATĂ
6A (Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de	M4/6A,6B	Locuri de muncă create min. 2	Locuri de muncă create: 12	RIDICATĂ
		Locuri de muncă păstrate min. 3	Locuri de muncă păstrate: 14	RIDICATĂ

întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă)		Cheltuială publică planificată: 170.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 472.404,79 euro	RIDICATĂ
	M6/6A,6B	Locuri de muncă create min. 5	Locuri de muncă create: 5,5	RIDICATĂ
6B (încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale)		Cheltuială publică planificată: 80.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 160.000,00 euro	RIDICATĂ
	M1/6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite min. 10.000 locuitori	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 60.550 locuitori	RIDICATĂ
		Numărul comunelor sprijinite min. 8	Numărul comunelor sprijinite: 29	RIDICATĂ
		Numărul întreprinderilor, asociațiilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită min. 10	Numărul întreprinderilor, asociațiilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită: 876	RIDICATĂ
		Cheltuială publică planificată: 700.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 1.146.563,30 euro	RIDICATĂ
	M2/6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite min. 1.000 locuitori	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 9.661 locuitori	RIDICATĂ
		Numărul ONG-urilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită min. 7	Numărul ONG-urilor care beneficiază de infrastructura îmbunătățită: 8	RIDICATĂ
		Cheltuială publică planificată: 100.000,00 euro	Cheltuială publică realizată: 141.522,65 euro	RIDICATĂ
	M4/6A,6B	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: min. 300	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 10.917	RIDICATĂ

Eficacitate ridicată s-a înregistrat în cadrul domeniilor de intervenție **6A și 6B**, în cazul acestora toate indicatoarele fiind suprarealizate.

Eficacitate redusă s-a înregistrat în cadrul domeniilor de intervenție 2A, 3A și 5C la următoarele indicatori:

– **Numărul exploatațiilor deserviți vizați din teritoriu:**

Acest indicator a fost preluat de la domeniul de intervenție 3A pentru a putea fi îndeplinită de către domeniul de intervenție 2A, în urma realocărilor din bugetul inițial al măsurii M3/3A,2A,6A către măsura M5/2A,3A,5C. În cadrul măsurii M5/2A,3A,5C a fost îndeplinită parțial, dintre cele 10 exploatații planificate pentru a fi deservite în teritoriu, s-a atins valoarea de 8 exploatații. Acest fapt este cauzat de lipsa interesului față de prelucrarea produselor agricole primare, legislația fiind foarte restrictivă, iar intensitatea sprijinului scăzută, de 50%.

– **Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la piețele locale:**

Acest indicator aparține domeniului de intervenție 3A și îndeplinirea acestuia era planificată prin măsurile M3/3A,2A,6A și M5/2A,3A,5C. Printr-un proiect integrat al măsurilor menționate, până la sfârșitul perioadei de programare va fi realizată o unitate de procesare de carne, din cele 6 unități de prelucrare planificate. Interesul scăzut față de prelucrarea produselor agricole și lipsa inițiativelor comune sunt principalele cauze a eficacității reduse a realizării indicatorului.

– **Numărul locurilor de muncă create:**

Acest indicator, în cadrul domeniului de intervenție 3A, va fi îndeplinită parțial prin finalizarea unui proiect integrat al măsurilor M3/3A,2A,6A și M5/2A,3A,5C, în cadrul căruia a fost creat un nou loc de muncă. Dacă luăm în considerare locurile de muncă create prin totalul SDL, acest indicator este realizat în întregime.

– **Cheltuiala publică în cadrul măsurii M3/3A,2A,6A:**

Cheltuiala publică planificată inițial în cadrul măsurii M3/3A,2A,6A era 200.000 de euro. Pe urma bonusării SDL-ului această sumă s-a ridicat la 273.000,00 euro. În anul 2019, după două sesiuni de selecție în care nu au fost depuse proiecte, alocarea măsurii a fost diminuată cu 268.000,00 euro și realocată către măsurile M4/6A,6B; M5/2A,3A,5C; M6/6A,6B. Nivelul de interes coborât față de această măsură era cauzată de intensitatea scăzută a sprijinului (50%) precum și de lipsa inițiativelor comune. După realocări a rămas o sumă de 5.000,00 de euro, care a fost licitată încă de șase ori, dintre care în sesiunea VIII/2023 a fost depus și selectat un proiect având ca obiectiv principal creșterea capacității de prelucrare a fructelor și de fabricare a produselor, respectiv diversificarea gamei de produse, prin achiziționarea echipamentelor noi, însă solicitantul nu a semnat contractul de finanțare, având dificultăți în obținerea cofinanțării private. Cheltuiala publică nerealizată în cadrul măsurii M3/3A,2A,6A este de 5.000,00 de euro.

– **Totalul investițiilor în domeniul furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare în scopul bioeconomiei:**

Acest indicator nu a fost atinsă direct, dar a fost realizată indirect prin implementarea proiectelor depuse în cadrul măsurii M5/2A,3A,5C de către composesoratele din teritoriu, care au avut ca obiectiv principal întreținerea pășunilor și au investit în tocători de crengi și de deșeuri lemnoase, care sunt folosite în curățarea terenurilor iar rumegușul rămas este folosit ca îngrășământ natural în vederea sporirii productivității pășunilor.

Analizând **eficacitatea îndeplinirii indicatoarelor la nivel de SDL**, putem concluziona, că **în total** au fost planificate **26 de indicatori**, din care **20 indicatori au fost atinse**, reprezentând o proporție de **76,92% a indicatorilor cu eficacitate ridicată**. În cazul celei **6 indicatori** rămase, reprezentând un **procent de 23,08%**, nu au fost atinse valorile planificate inițial sau au fost realizate parțial ori realizate prin alte domenii de intervenție, **înregistrând o eficacitate redusă**.

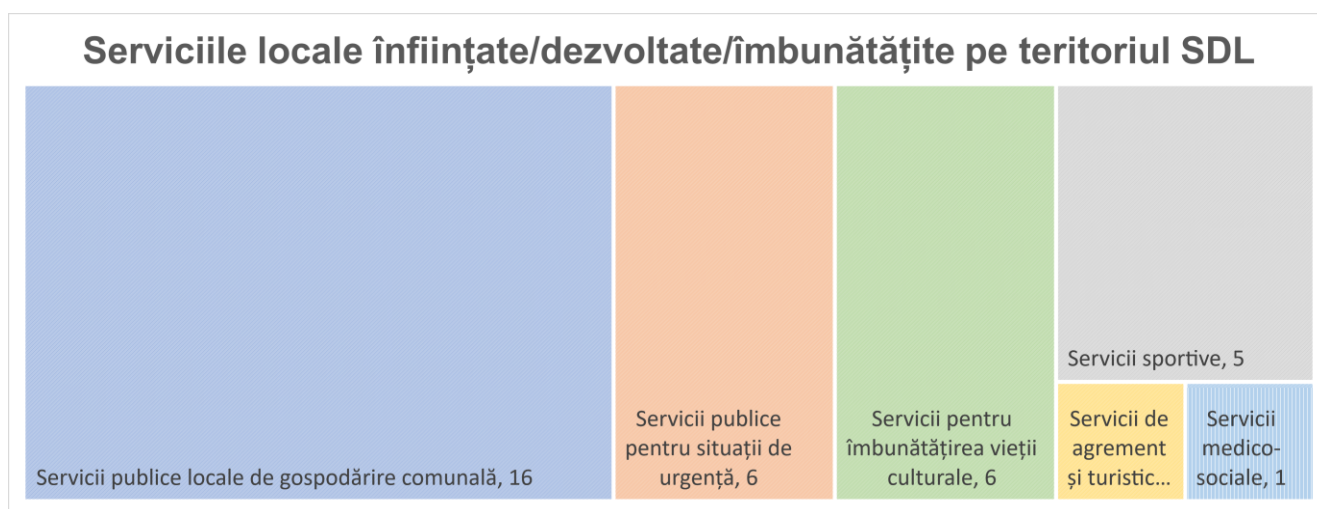
7 RĂSPUNS LA ÎNTREBĂRILE DE EVALUARE

7.1 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ A CONTRIBUIT SDL LA ATINGEREA OBIECTIVULUI PRIVIND DEZVOLTAREA SPAȚIILOR ȘI A VIEȚII COMUNITARE RURALE?

Dezvoltarea spațiilor și a vieții comunitare rurale, putem atinge prin Prioritatea 1. Creșterea atractivității vieții rurale prin dezvoltarea, modernizarea spațiilor comunitare, prin activarea vieții participative ale locuitorilor și prin întărirea sferei civile. Pentru aceasta am dedicat acestei priorități 2 măsuri, Măsura M1/6B respectiv Măsura M2/6B.

Proiectele depuse la Măsura M1/6B contribuie la realizarea acestui obiectiv prin dezvoltarea și modernizarea spațiilor comunitare. Analizând proiectele depuse, această dezvoltare și modernizare s-a realizat prin îmbunătățirea sau înființarea serviciilor pentru populație.

Numărul tipurilor de servicii locale înființate/dezvoltate/îmbunătățite pe teritoriul SDL se poate urmări pe graficul următor:

În cadrul măsurii M1/6B, au fost finalizate 29 proiecte de către APL-uri din care 16 comune au implementat proiect pentru achiziționarea de utilaje și echipamente, pentru echiparea serviciilor publice locale de gospodărire comunală, 6 comune au modernizat echiparea serviciilor pentru situații de urgență, 5 comune au realizat teren de sport, o comună a renovat o clădire pentru îmbunătățirea serviciilor medico-sociale, o comună a înființat infrastructură de agrement și turistic.

Mulți se întreabă dacă prin achiziționarea de utilaje și echipamente, pentru echiparea serviciilor publice locale, contribuie la dezvoltarea teritoriului. Dacă luăm în considerare valoarea serviciilor prestate de către terți și valoarea cheltuielilor cu amortizarea, întreținerea și funcționarea utilajelor vedem că folosirea utilajelor, echipamentelor proprii are un cost mai mic decât cel al serviciilor achiziționate. Astfel valoarea rămasă între costul serviciilor achiziționate și cel al funcționării utilajelor proprii poate fi redirectionată către alte investiții.

Terenurile de sport multifuncționale contribuie la diversificarea activităților de agrement comunitar și la îmbunătățirea nivelului de trai, reprezentând un factor semnificativ alături de educație, sănătate și

infrastructură. Prin ridicarea nivelului de trai în zonele rurale, acestea devin mai atractive pentru locuitori, în special pentru tineri, prevenind migrarea către orașe.

Renovarea clădirilor pentru centrul multifuncțional contribuie, la fel ca terenurile de sport, la creșterea nivelului de trai. În plus, aceasta ajută la refacerea clădirilor lăsate în paragină și la îmbunătățirea imaginii satului.

Investițiile în infrastructura de agrement și turistic reprezintă investiții pe termen lung, și probabil, sunt și cele mai spectaculoase, a căror recuperare se face pe o perioadă mai îndelungată. Aceste investiții au scopul de a atrage mai mulți turiști în zonă și prin aceasta vor crește și veniturile firmelor interesate în turism sau chiar a bugetului local. Pe lângă atragerea turiștilor aceste investiții au și rolul de a înfrumuseța zona prin amenajarea terenurilor nefolosite, abandonate.

Proiectele depuse la Măsura M2/6B contribuie la realizarea de programe pentru tineri și persoane defavorizate. Deși, la realizarea SDL, ne-am propus întărirea sferei civile prin dotarea corespunzătoare, la măsura M2/6B au fost implementate 6 proiecte, majoritatea de către culte, având ca obiectiv principal dezvoltarea serviciilor pentru îmbunătățirea vieții culturale și turistice în teritoriul GAL. Cultele, împreună cu sfera civilă, sunt motoarele vieții culturale din zona rurală; prin programele organizate, ele pot oferi alternative pentru tineri și contribui la reducerea depopulării rurale.

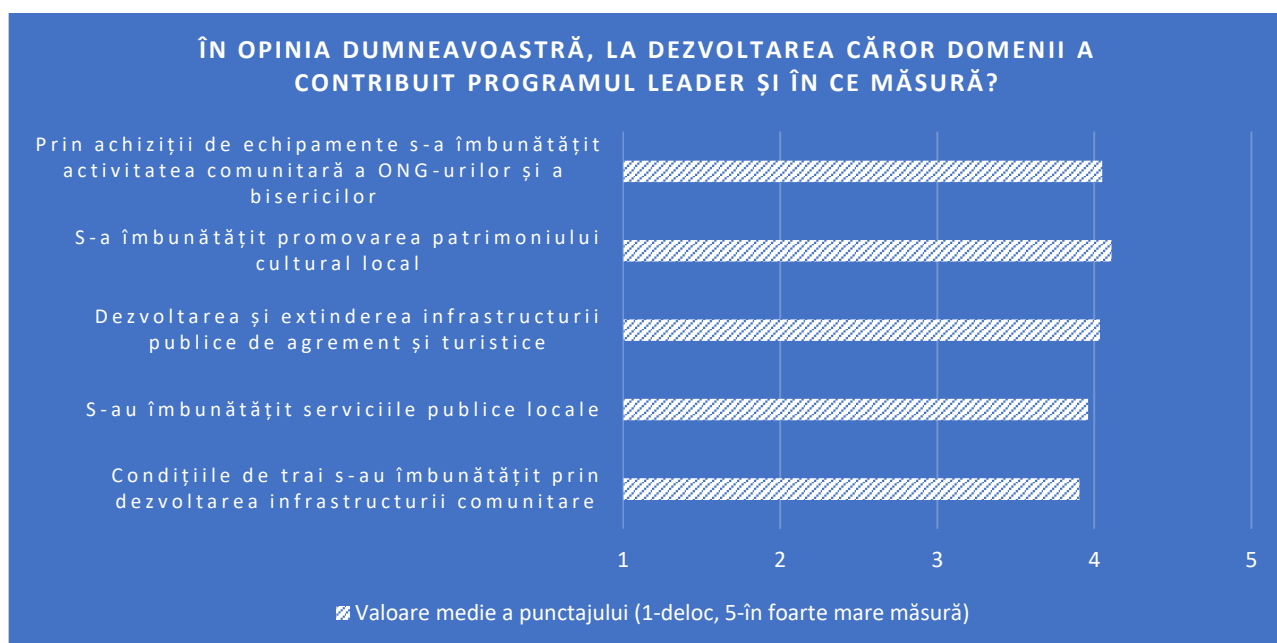
Prin implementarea celor 8 proiecte de amenajare a spațiilor publice locale s-au îmbunătățit condițiile de viață a locuitorilor din teritoriu. Fiind 2 proiecte depuse din fiecare comună din teritoriu și luând în considerare indicatorul numărul locuitorilor care beneficiază de servicii îmbunătățite, putem afirma, că toți cei 34.600 de locuitori beneficiază de aceste servicii îmbunătățite. Mărirea netă planificată a populației care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite în urma implementării măsurilor M1/6B și M2/6B este de 11.000, din care s-a realizat 70.211 (adică 638,28%).

Promovarea patrimoniului cultural local a fost realizată, pe lângă ONG-urile din zonă, și de întreprinderi, care, prin implementarea proiectelor non-agricole, au contribuit la diversificarea serviciilor economice locale. Analizând proiectele implementate, se găsesc șase proiecte cu obiective de patrimoniu de conservare a tradițiilor și/sau promovarea produselor tradiționale: 4 ateliere de țesut și/sau cusut, o casă memorială și un parc memorial. Atelierele meșteșugărești păstrează și reînviează tradițiile moștenite de la părinți și de la bunici iar casa și parcul memorial contribuie la păstrarea tradițiilor și obiceiurilor, la dezvoltarea culturală a localnicilor și la formarea comunității prin încurajarea activităților culturale.

În cadrul chestionarelor întrebările 5 și 8 s-au referit la această temă de evaluare:

5., 8.: În opinia dumneavoastră, la dezvoltarea căror domenii a contribuit programul LEADER și în ce măsură?

Respondenții au avut ocazia să acorde punctaj de pe o scală de la 1 la 5 pentru cele 5 domenii predefinite. Puntajele acordate au fost însumate, și s-a calculat o valoarea medie, care este reprezentată prin diagrama de mai jos.

Din diagramă reiese, că respondenții au părerea, că programul LEADER a contribuit la îmbunătățirea activității comunitare a ONG-urilor și a bisericilor; la promovarea patrimoniului cultural local; la extinderea infrastructurii publice de agrement și turistic; la îmbunătățirea serviciilor publice locale și la îmbunătățirea condițiilor de trai prin dezvoltarea infrastructurii comunitare în aproape foarte mare măsură (valoarea 4).

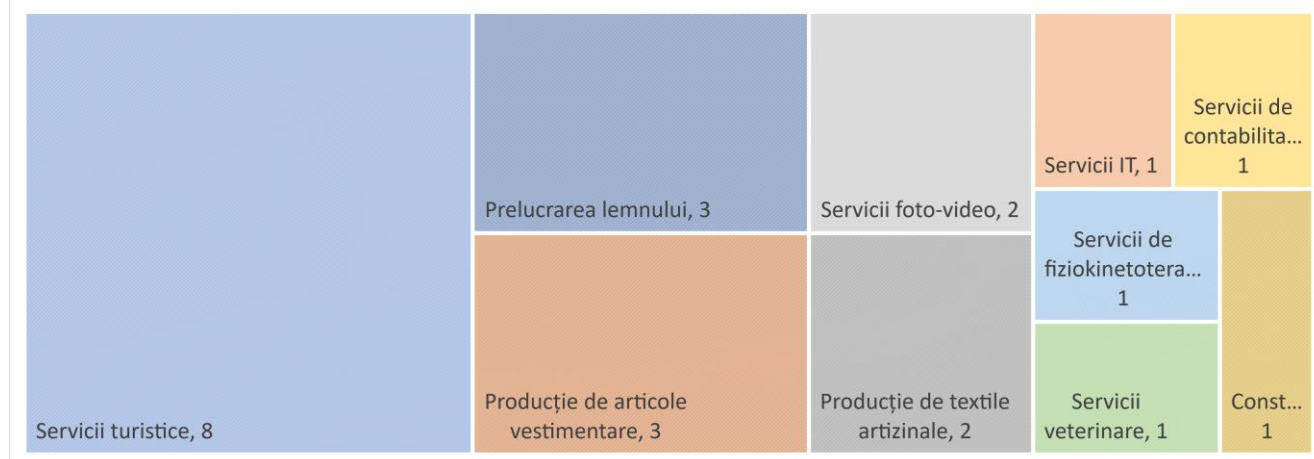
Concluzie: Pe baza datelor provenite din analiza documentelor și a proiectelor depuse, rezultă că programul LEADER a contribuit la îmbunătățirea activității comunitare a ONG-urilor și bisericilor; la promovarea patrimoniului cultural local; la extinderea infrastructurii publice de agrement și turistice; la îmbunătățirea serviciilor publice locale și la ameliorarea condițiilor de trai prin dezvoltarea infrastructurii comunitare într-o măsură foarte mare.

7.2 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ A CONTRIBUIT SDL LA ATINGEREA OBIECTIVULUI DEZVOLTAREA UNEI ECONOMII INCLUZIVE ȘI SUSTENABILĂ?

Dezvoltarea unei economii incluzive și sustenabile, putem atinge prin prioritățile 2, 3, 4 și 5. Pentru atingerea acestui obiectiv am stabilit 2 măsuri pentru susținerea activităților neagricole, respectiv Măsura M4/6A,6B (+EURI) și Măsura M6/6A,6B, și 2 măsuri pentru susținerea activităților agricole, respectiv Măsura M3/3A,2A,6A și Măsura M5/2A,3A,5C.

Pentru activitățile non-agricole s-a înregistrat un interes destul de mare, au fost finalizate 23 proiecte din cele 25 contractate, proiecte care sunt cu precădere pentru înființarea și modernizarea serviciilor, mai ales celor turistice. Numărul proiectelor categorizate pe domeniile economice se poate vizualiza în următorul tabel:

Numărul proiectelor pe domenii economice în cadrul proiectelor non-agricole implementate prin SDL

Majoritatea acestor domenii economice sunt inovative în context local, fiind exemple de bună practică pentru cei care vor să înființeze o afacere în mediul rural. Numărul investițiilor prin care s-au diversificat aceste activități non-agricole este 23, din care 14 au ca obiectiv înființarea de noi servicii pentru populație. Populația netă care beneficiază de aceste servicii/infrastructuri îmbunătățite, conform indicatorilor de monitorizare, este de 10.917 locuitori, care reprezintă un procent de 31,55% din populația totală a SDL. Aceste investiții au contribuit la crearea de noi locuri de muncă, în urma implementării proiectelor non-agricole au fost înființate 17,5 locuri de muncă. Prin dezvoltarea și consolidarea întreprinderilor existente au fost păstrate 14 locuri de muncă, contribuind la eradicarea sărăciei din zonă. Prin stimularea folosirii materiilor prime provenite din zona GAL – criteriu de departajare în cadrul măsurii M4/6A,6B – au fost înființate 4 întreprinderi pe baza acestui principiu: două ateliere meșteșugărești de producție textile artizanale folosesc lână, respectiv deșeuri textile ca materie primă; un restaurant valorifică rețetele tradiționale din zonă folosind ingrediente locale; iar un atelier de prelucrare a lemnului are ca activitate principală refolosirea materialelor lemnoase provenite din construcțiile vechi. Prin diversificarea serviciilor au fost înființate sau dezvoltate patru întreprinderi, care valorifică patrimoniul cultural. Acestea sunt ateliere meșteșugărești, ce utilizează tehnici moștenite de la străbunici sau ornamente tradiționale.

În domeniul activităților agricole, deși la realizarea SDL s-a manifestat un interes ridicat pentru realizarea punctelor de sacrificare și procesare a materiilor prime agricole, interesul la depunerea proiectelor a fost relativ scăzut. Inițial, am avut mari speranțe privind înființarea acestor puncte, având în vedere necesitatea lor în teritoriu. Composesoratele care și-au exprimat interesul au renunțat ulterior au renunțat ulterior, din cauza legislației restrictive și a dificultății valorificării produselor finite, ceea ce ar fi afectat în mod vizibil profitabilitatea afacerilor. Din cele 9 proiecte agricole contractate, 8 sunt finalizate momentan, iar unul este dedicat procesării cărnii. Din cauza interesului redus față de măsura M3/3A,2A,6A sumele au fost realocate către măsuri non-agricole, unde interesul era mult mai mare și au fost mai ușor de implementat. În consecință, obiectivul privind promovarea procesării materiilor prime agricole în cadrul exploatațiilor proprii sau în forme colective a fost îndeplinit parțial. Proiectul dedicat procesării cărnii – un proiect integrat al măsurilor M3/3A,2A,6A și M5/2A,3A,5C - a fost finalizat în faza de implementare, însă execuția financiară din partea AFIR nu a fost realizată până în prezent. Din această cauză, numărul exploatațiilor agricole sprijinite pentru participarea la piețele locale va fi atins doar parțial numai până la finalizarea perioadei de programare.

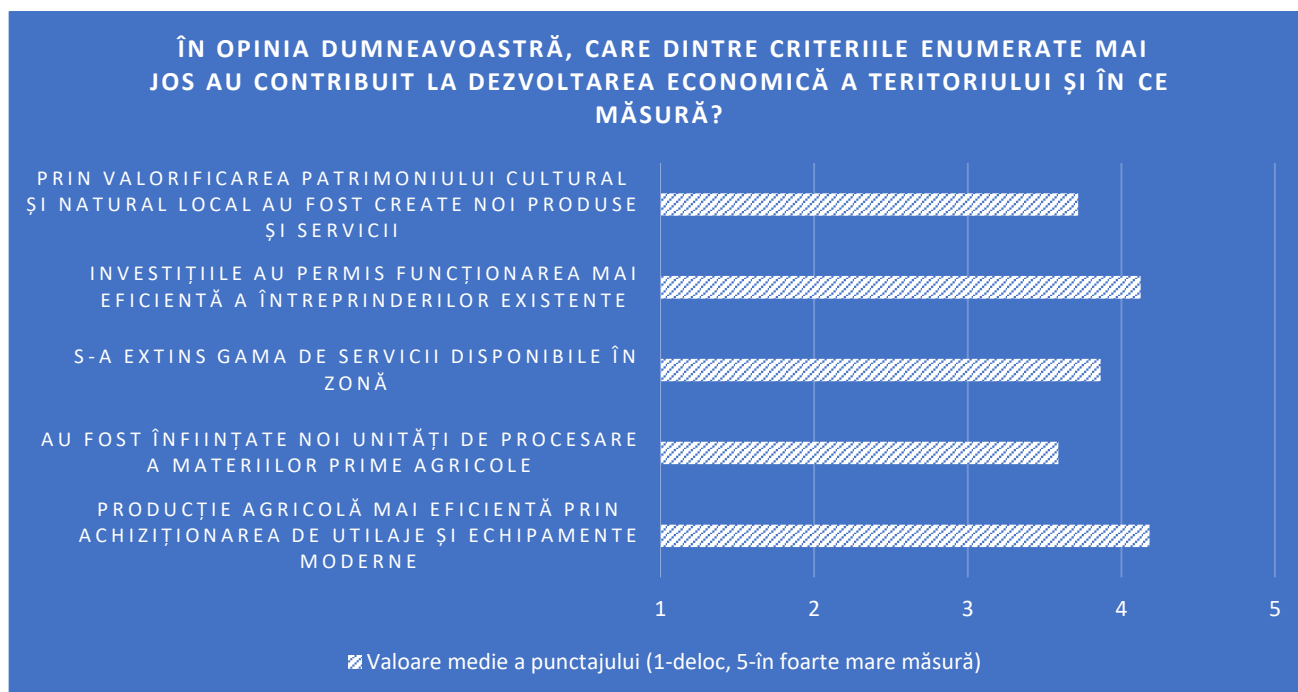
În cadrul măsurii M5/2A,3A,5C majoritatea proiectelor, reprezentând un procent de 67%, au fost implementate de composesorate, pe care urmează într-un procent de 22,22% întreprinderile individuale iar șirul se încheie cu o cooperativă agricolă reprezentând 11,11% din totalul beneficiarilor de proiecte. Aceste

împreună deservesc 8 exploatații din teritoriu, pe baza indicatorilor de monitorizare. Obiectivele acestor proiecte au fost eficientizarea activităților agricole prin dotarea parcului de mașini și utilaje performante. Composesoratele (6) și cooperativa agricolă (1), fiind grupări colective/forme asociative, se întrețin pășuni pentru a putea servi membrii iar cu utilajele performante se contribuie la gestionarea durabilă a resurselor naturale, a deșeurilor și reziduurilor agricole. Pentru întreținerea pășunilor composesoratele și-au investit în tocători de crengi și de deșeuri lemnoase, care sunt folosite în curățarea terenurilor iar rumegușul rămas este folosit ca îngrășămintă naturală în vederea sporirii productivității pășunilor.

În cadrul chestionarului întrebarea 9 s-a referit la acest aspect:

9. *În opinia dumneavoastră, care dintre criteriile enumerate mai jos au contribuit la dezvoltarea economică a teritoriului și în ce măsură? (se pot selecta mai multe opțiuni, 1 – deloc, 5 – în foarte mare măsură)*

Respondenții au avut ocazia să acorde punctaj de pe o scală de la 1 la 5 pentru cele 5 criterii predefinite. Puntajele acordate au fost însumate, și s-a calculat o valoarea medie, care este reprezentată prin diagrama de mai jos.

Din diagramă reiese, că respondenții au părerea, că la dezvoltarea economică a zonei au contribuit într-o mare măsură (valoarea 4) investițiile, care au permis funcționarea mai eficientă a întreprinderilor existente și utilajele și echipamentele moderne, care asigură o producție agricolă mai eficientă. Totodată respondenții consideră, că prin crearea de noi produse și servicii valorificând patrimoniului cultural și natural, prin extinderea gamei de servicii disponibile în zonă și prin înființarea de noi unități de procesare a materiilor prime agricole s-a contribuit la dezvoltarea economică a teritoriului într-o măsură medie spre mare (valoarea 3,72).

Concluzie: Prin eficientizarea agriculturii cu dotarea parcului de mașini și utilaje agricole performante, prin diversificarea și dezvoltarea economiei rurale, prin dezvoltarea serviciilor pentru populație, prin crearea și păstrarea locurilor de muncă, prin stimularea folosirii materiilor prime provenite din zonă și prin valorificarea patrimoniului cultural la diversificarea serviciilor și produselor, putem afirma, că implementarea SDL a contribuit într-o măsură medie spre mare la atingerea obiectivului de dezvoltare a unei economii incluzive și sustenabile.

7.3 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ A CONTRIBUIT SDL LA ATINGEREA OBIECTIVULUI PRIVIND ATRAGEREA TINERILOR ÎN MEDIUL RURAL?

Dacă analizăm cele 5 priorități ai SDL, putem considera, că prin toate se contribuie la atingerea obiectivului de a atrage tineri în mediu rural. Aceste priorități sunt următoarele:

Creșterea atractivității vieții rurale prin dezvoltarea, modernizarea spațiilor comunitare, prin activarea vieții participative ale locuitorilor și prin întărirea sferei civile;

Dezvoltarea proceselor privind prelucrarea materiilor prime agricole, prin înființarea unor puncte de sacrificare și procesare și prin inițierea unor rețele de valorificare;

Creșterea unui mediu favorabil pentru înființarea și dezvoltarea activităților nonagricole;

Atragerea tinerilor în mediul rural prin crearea unui ambient favorabil înființării diferitelor activități economice;

Dezvoltarea unei agriculturi eficiente, capabilă să interacționeze sensibil cu mediul înconjurător.

Prioritățile fiind direct legate de obiectivele măsurilor din SDL, care prin finanțarea proiectelor se contribuie la realizarea obiectivului privind atragerea tinerilor în mediul rural:

Proiectele depuse la Măsura M1/6B contribuie la realizarea acestui obiectiv prin creșterea atractivității vieții rurale prin dezvoltarea, modernizarea spațiilor comunitare. Analizând proiectele depuse, această dezvoltare și modernizare s-a realizat prin îmbunătățirea sau înființarea serviciilor pentru populație, analizat mai detaliat în cadrul întrebării de evaluare nr. 1. Prin aceste proiecte s-au realizat mai multe terenuri de sport multifuncționale, obiective turistice și de agrement, renovare de clădiri pentru activități sociale, dotarea serviciilor publice locale, realizarea de parcuri și case memoriale. La unele proiecte sunt create și noi locuri de muncă, ceea ce poate motiva tinerii să rămână sau să întoarcă acasă.

Proiectele depuse la Măsura M2/6B contribuie la realizarea de programe pentru tineri și persoane defavorizate. Deși la realizarea SDL noi am vrut întărirea sferei civile, prin dotarea lor corespunzătoare, la măsura M2/6B au fost implementate 6 proiecte mai mult de către Culte, cu obiectivul principal al acestora dezvoltarea serviciilor pentru îmbunătățirea vieții culturale și turistice din teritoriul GAL. Cultele împreună cu sfera civilă sunt motoarele vieții culturale din zona rurală, prin programele organizate pot oferi o alternativă pentru tineri.

Proiectele depuse la măsura M5/2A, 3A, 5C contribuie la modernizarea fermelor, înființarea de puncte de procesare a cărnii, ceea ce duce la creșterea competitivității fermelor și a posesorilor și prin acesta se contribuie la dezvoltarea economică a zonei.

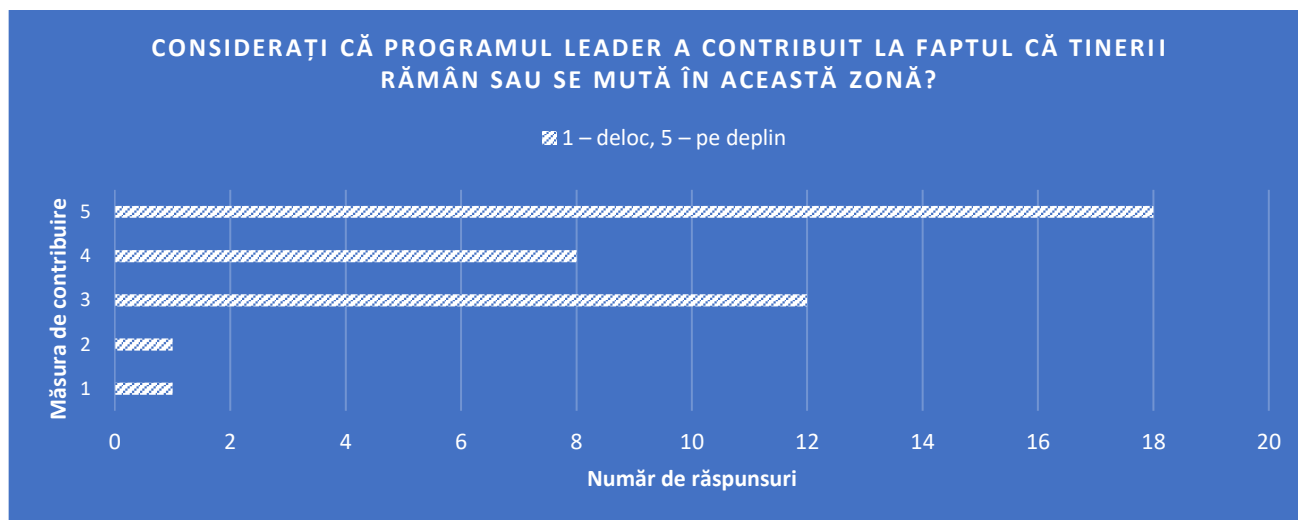
Proiectele depuse la măsurile M4/6A, 6B și M6/6A, 6B sunt cele care au fost depuse mai mult de către persoane tinere. Sunt proiecte care creează locuri de muncă noi, și datorită că majoritatea proiectelor sunt turistice fac ca zona să devină mai atractivă pentru turiști, prin crearea de servicii complementare turismului. Măsura M6/6A,6B s-a contribuit la înființarea de 8 întreprinderi de către tineri sub 40 de ani, în următoarele domenii: servicii turistice, servicii foto-video, servicii de contabilitate, servicii IT, servicii de fiziokinetoterapie, producție de textile artizanale. În urma implementării acestor proiecte s-au înființat 5,5 noi locuri de muncă, prin care s-a contribuit la asigurarea traiului a șase familii tinere.

Prin cele prezentate mai sus putem considera că aceste proiecte contribuie la dezvoltarea atractivității zonei pentru tineri.

În cadrul chestionarelor întrebarea 10 s-a referit la această temă de evaluare:

10. Considerați că programul LEADER a contribuit la faptul că tinerii rămân sau se mută în această zonă?

Respondenții au avut ocazia să acorde punctaj de pe o scală de la 1 la 5, unde numărul răspunsurilor au fost însumate și grupate la nivelul celor 5 măsuri de contribuție.

Majoritatea (65%) persoanelor care au răspuns la această întrebare au considerat, că programul LEADER a contribuit pe deplin sau aproape pe deplin la faptul că tinerii rămân sau se mută în această zonă.

Concluzie: Prin înființarea diferitelor activități non-agricole de către tineri, prin dezvoltarea serviciilor pentru populație și prin creșterea numărului locurilor de muncă putem afirma, că implementarea SDL se contribuie în mare măsură la atingerea obiectivului privind atragerea tinerilor din mediul rural.

7.4 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ CONTRIBUIE LEADER LA INTERACȚIUNI DE CALITATE ȘI LA CREAREA DE REȚELE ÎNTRE ACTORII RELEVANȚI?

Dacă analizăm documentele legate de înființarea parteneriatului și a Asociației Gal Homoród-Küküllő LEADER, reiese că fiecare sector al societății este implicat aproape din fiecare UAT. În totalitate asociația este alcătuită din 39 de membri din care 15 membri din sectorul public cu o pondere de 38,46%; 4 membri din sectorul privat cu o pondere de 10,26%; 20 membri din sectorul civil, cu o pondere de 51,28%. Astfel sectorul privat și cel al societății civile reprezintă o pondere de 61,54%. Structura a rămas aceeași după înființarea parteneriatului, din 22.05.2015.

În Capitolul VIII din SDL este descris procesul de implicare al comunităților locale în elaborarea strategiei. Conform acestui capitol, a fost efectuat o animare a teritoriului în perioada 01.01.2016-22.03.2016 prin intermediul mass-mediei locale, prin consultări cu partenerii din teritoriu, activități de informare la nivelul stake-holderilor locali, grupuri de lucru tematice, consultări cu instituții din teritoriu și o dezbatere publică a SDL-ului consultativ și final. În această fază au fost implicați cel puțin 181 lideri de opinie. În faza de

implementare a strategiei a fost important, de asemenea, ca pe lângă membrii asociației, toți locuitorii din aria de planificare să fie implicați la cel mai înalt nivel.

Până la data de 30.07.2025 au fost organizate 11 caravane de animare, care cuprind 165 de evenimente la care au participat în total 1996 de persoane. Participanții la aceste evenimente sunt reprezentanți ai celor 15 UAT-uri din teritoriul GAL, care fac parte din asociație. A fost elaborat o broșură de informare bilingvă privind obiectivele și măsurile strategiei de dezvoltare, 5 pliante bilingve în 800 de exemplare, distribuite în mod egal pentru descrierea măsurilor M2/6B, M3/3A 2A 6A, M4/6A 6B, M5/2A 3A 5C, M6/6A 6B, și a informațiilor despre depunerea proiectelor pentru finanțare. Am avut 23 apariții în mass-media, a funcționat o pagina de socializare cu ajutorul căreia cei interesați au primit informații la zi.

Până la data de 31.07.2025, pagina de socializare al asociației a fost urmărită de 1140 de persoane, care cu sharuri-le și interacțiunile lor au creat un impact pozitiv și în difuzarea informațiilor în teritoriu. De asemenea, au contribuit la conștientizarea populației despre posibilitatea de a veni cu idei de dezvoltare și proiecte de finanțare noi în ceea ce privește dezvoltarea comunității și al teritoriului.

Pentru a conștientiza locuitorii teritoriului că ei fac parte din teritoriul de programare al asociației, în cadrul evenimentelor am distribuit materiale promoționale cu informații utile, videoclipuri de prezentare a proiectelor de succes, iar cu ajutorul unui roll-up am prezentat comunele care alcătuiesc aria de programare al Asociației GAL Homoród-Küküllő LEADER.

În tot parcursul de implementare am ținut o legătură permanentă atât cu membrii asociației cât și cu membrii Consiliului Director(CD) pentru a consulta despre fazele de implementare SDL și despre necesitatea de modificare a intervențiilor. Pe baza propunerilor compartimentului de administrare CD au aprobat sesiunile de depunere a proiectelor și după verificarea proiectelor la nivelul asociației Comitetul de selecție a selectat proiectele eligibile spre finanțare. Pentru a întări relația între membrii GAL și colaborarea în rețea cu parteneri relevanți din afara teritoriului, Compartimentul administrativ începând din anul 2021 s-a organizat în fiecare an, în total 4 vizite de bune practici la alte GAL-uri din regiuni diferite ale României.

În cadrul Focus-grupului întrebările 1,2 au avut referire la această temă:

1. *Cum apreciați cooperarea în cadrul parteneriatului LEADER 2014-2020? S-a schimbat aceasta de-a lungul timpului?*

Cei prezenți s-a considerat, că cooperarea între partenerii este bună, mai ales între partenerii publici. Unii s-a considerat, că reprezentanții comunelor reprezintă "sufletul" parteneriatului. Datorită vizitelor de bune practici organizate în ultimii patru ani pentru membrii publici și membrii Consiliului Director, între aceste membri s-a format o coeziune, au devenit aproape prieteni. Cei prezenți s-au declarat, că parteneriatul funcționează eficient, cu maximă dedicare. Eficiența se dovedește și prin rezultatele obținute.

S-a menționat pasivitatea sferei civile și a privaților din cadrul parteneriatului. Ca principală cauză s-a considerat problemele de finanțare a ONG-urilor, majoritatea cărora funcționează prin munca voluntară a membrilor. S-a menționat totodată, că membrii privați sunt mult mai puțini, au problemele lor, au mai puțin timp pentru implicare în dezvoltare rurală.

S-a constatat, că membrii composesorate sunt îmbătrâniți, din această cauză și corpul de conducere a acestora sunt mai rigizi, se tem de idei inovative și de-a depune proiecte.

Concluzia este, că relația între parteneri s-a îmbunătățit de-a lungul timpului, comunicarea între membri a devenit mai bună.

2. *Cooperările inițiate de parteneriatul LEADER au dus la stabilirea de noi relații cu instituții/specialiști/organizații din afara teritoriului? Dacă da, în ce direcție și cu ce calitate?*

Membrii focus-grupului au fost de acord, că vizitele de bune practici la alte GAL-uri au fost foarte utile, unele dintre respondenții au dezvoltat relații mai strânse cu instituții sau firme vizitate. Aceste vizite au oferit un bun prilej pentru schimb de know-how, de idei și de experiențe, pe care au putut să folosească în munca lor de zi cu zi.

Pe parcursul implementării SDL am ținut legături strânse și cu alte GAL-uri din majoritatea județelor vecine. Asociația GAL Homorod-Kukullo LEADER în anul 2017 a inițiat organizarea întâlnirilor GAL-urilor din județele Harghita, Covasna și Mureș, un eveniment de succes organizat de GAL-uri participante pe rând, ajungând la ediția a X-lea în anul 2025, participând la fiecare ediție încontinuu. În afara de aceste evenimente, compartimentul administrativ a participat și la evenimentele organizate de FNGAL, RNDR, AM PNDR și AFIR care au oferit un bun prilej pentru crearea de rețele și interacțiuni între GAL-uri.

Concluzie: GAL-ul s-a contribuit la interacțiuni de calitate și la crearea de rețele între actorii relevanți în trei nivele: s-a îmbunătățit calitatea interacțiunilor între membrii GAL, s-a dezvoltat colaborări în rețea cu parteneri relevanți din afara zonei GAL și s-a creat noi rețele profesionale între GAL-uri, facilitând rezolvarea problemelor tehnice și promovarea bunelor practici.

7.5 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ A CONTRIBUIT LEADER LA SPRIJINUL ȘI ÎNCREDEREA RECIPROCE ÎN CADRUL GAL-ULUI ȘI AL COMUNITĂȚII LOCALE?

Această întrebare de evaluare se precizează aspectul verificat la întrebarea de evaluare 7.4.

Întrebările 1,3,4 din chestionarul adresat locuitorilor iar întrebarea 2 și 9 adresat beneficiarilor și specialiștilor furnizează răspunsuri pentru această temă:

1. *Ați auzit până acum de programul LEADER?*

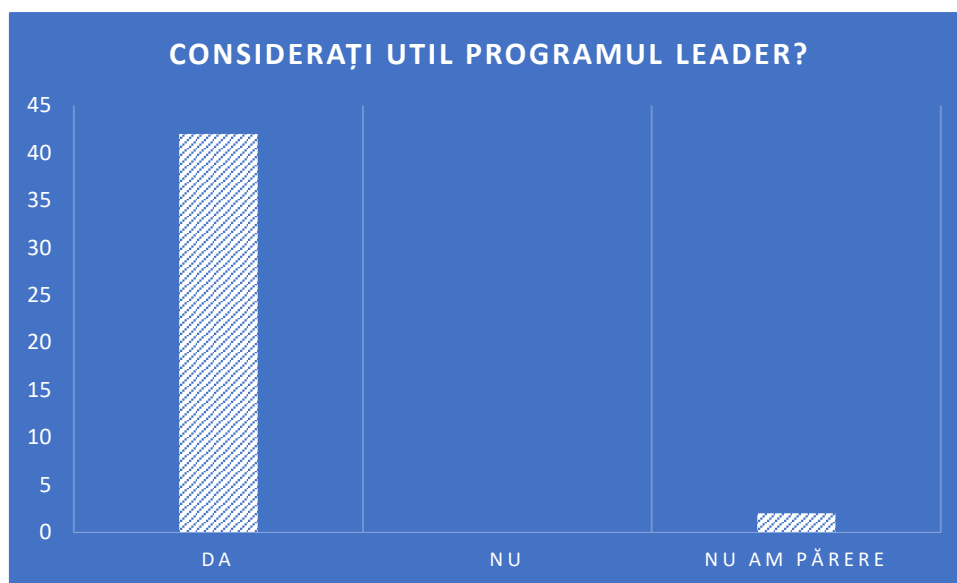
La această întrebare localnicii au răspuns cu da, din cele 44 de răspunsuri nimeni nu a răspuns, că nu ar cunoaște programul LEADER.

2, 9. *Dacă da, de unde ați auzit despre programul LEADER? (se pot bifa mai multe variante)*

La această întrebare au fost predefinite mai multe răspunsuri, respondenții au putut bifa mai multe variante.

Pe baza răspunsurilor totalizate a localnicilor, beneficiarilor și a specialiștilor respondenții au aflat despre programul LEADER din mai multe surse. Majoritatea lor (69,10%) au aflat despre Asociația GAL Homoród-Küküllő LEADER prin participarea la evenimente de informare, evidențiind importanța prezenței fizice și a transmiterii directe a informațiilor. Rețelele sociale au fost menționate ca sursă de informare de 54,65% dintre respondenți, ceea ce arată rolul canalelor digitale în promovarea programului. Rolul Primăriei a fost subliniat de 40,9%, iar site-ul web a fost indicat ca sursă de informație de 34,75%. Radioul a contribuit în 18,2%, iar informațiile primite de la cunoștințe au ajutat în 20,5% dintre cazuri. De asemenea, 20,5% au menționat că au aflat despre program din alte surse. În ansamblu, informarea personală și digitală, precum și implicarea instituțiilor locale, au fost esențiale pentru creșterea notorietății programului LEADER.

3. Considerați că programul LEADER este util?

95% dintre persoanele care au răspuns la această întrebare consideră util programul LEADER, iar 5% nu și-a manifestat părere. Nici o persoană nu a afirmat că nu consideră util programul LEADER.

Am vrut să aflăm în ce văd localnicii utilitatea programului și am pus întrebarea:

4. Dacă da, ce aspecte pozitive a adus programul LEADER în viața comunității din zonă?

Pe baza analizei chestionarului, programul LEADER a adus în viața regiunii schimbări pozitive, în special în domeniul dezvoltării rurale și comunitare. 57% dintre respondenți au menționat oportunitățile oferite de proiecte, care au permis realizarea de dezvoltări individuale sau comunitare (utilaje, tractoare, mici îmbunătățiri de infrastructură). Dezvoltarea turismului a fost evidențiată de 23% dintre respondenți, în timp ce 18% au apreciat sprijinul acordat organizațiilor civice locale și patrimoniului cultural, precum și consolidarea coeziunii comunitare. Rolul informării și al comunicării a fost subliniat de 14% dintre respondenți, evidențiind creșterea conștientizării oportunităților de finanțare. Totodată, 11% au semnalat că programul nu a demarat încă în regiune sau nu au observat schimbări. În ansamblu, programul LEADER a contribuit la dezvoltarea regiunii, la consolidarea economiei și comunității locale și la stimularea turismului.

Întrebarea următoare a fost inclusă în atât în chestionarul adresat localnicilor cât și în chestionarul pentru beneficiari și specialiști. Răspunsurile sunt analizate separat.

În cadrul focus grupului următoarea întrebare a avut referire la această temă:

3. În ce măsură considerați că Asociația LEADER este un partener de încredere?

Participanții au considerat Asociația ca fiind în totalitate un partener de încredere. Au subliniat, că acest aspect s-a dezvoltat către o direcție bună. Fiind beneficiari de proiecte, pe durata implementării proiectelor au primit îndrumări utile. S-a considerat, că echipa administrativă este profesionistă, devotamentul și competența lor sunt evidente.

Concluzie: Prin întreaga sa activitate Asociația GAL Homorod-Kukullo LEADER respectă principiile LEADER și aplică metode de dezvoltare comunitară. Prin comunicarea continuă către localnicii din teritoriu, către specialiști și beneficiari, nivelul de încredere reciprocă în cadrul GAL-ului și a comunității locale a crescut.

7.6 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ CONTRIBUIE LEADER LA VALORILE LOCALE?

Pentru promovarea valorilor locale, GAL a organizat un șir de evenimente de promovare a teritoriului, unde principalul scop era întărirea identității locale.

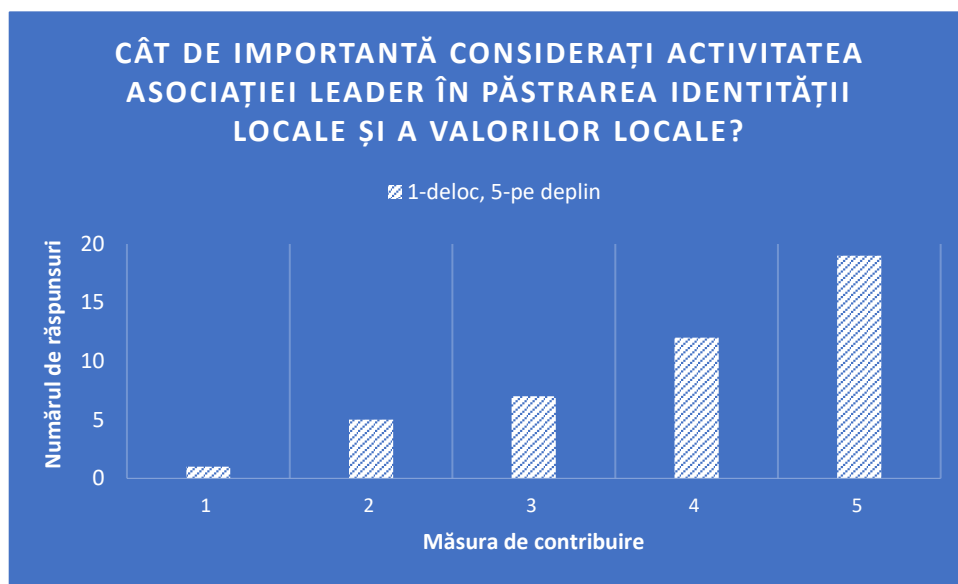
Evenimentele de promovare a teritoriului GAL au fost organizate în anii 2018 și 2019: Festivalul crescătorilor de ovine Juhe!, Festivalul castanelor din Crăciunel, Târgul de animale și ziua fermierilor din Valea Homoroadelor respectiv evenimentul "Identitatea gastronomică tradițională în turism". În cadrul evenimentului a fost prezentată broșura cu titlul: În urma rețetelor tradiționale și au fost promovate valorile gastronomice locale prin prezentarea interactivă a mâncărurilor tradiționale cu ajutorul pensiunilor din teritoriul GAL.

La aceste evenimente au participat cca. 1119 persoane, din care 448 de persoane din partea GAL.

Cu ocazia acestor evenimente au fost elaborate materiale de promovare a valorilor locale: o broșură bilingvă pentru promovarea evenimentelor și a produselor locale din teritoriul Asociației GAL Homorod-Kukullo LEADER tipărită în 500 de exemplare și o broșură cu titlul "În urma rețetelor tradiționale", tipărită în două limbi, în 500 de exemplare.

În cadrul chestionarului întrebarea 13 s-a referit direct la această temă:

13. Cât de importantă considerați activitatea Asociației LEADER în păstrarea identității locale și a valorilor locale? (Vă rugăm să evaluați de la 1 la 5, unde 1 înseamnă deloc importantă, iar 5 înseamnă foarte importantă.)

Din răspunsurile analizate reiese, că majoritatea localnicilor (70,45%) consideră importantă și foarte importantă activitatea asociației LEADER în păstrarea identității locale și a valorilor locale. Acest procent ridicat subliniază importanța activității efectuate de Asociație.

Concluzie: Promovarea de către GAL a viziunii comune, a identității teritoriale și a valorilor locale contribuie în mare măsură la păstrarea identității și a valorilor locale din teritoriul GAL.

7.7 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ CONTRIBUIE LEADER LA ÎMBUNĂTĂȚIREA GUVERNANȚEI?

Asociația GAL Homoród-Küküllő LEADER funcționează ca ONG, în care fiecare sector al societății este implicat aproape din fiecare UAT. În totalitate asociația este alcătuită din 39 de membri din care 15 membri din sectorul public cu o pondere de 38,46%; 4 membri din sectorul privat cu o pondere de 10,26%; 20 membri din sectorul civil, cu o pondere de 51,28%. Astfel sectorul privat și cel al societății civile reprezintă o pondere de 61,54%.

Guvernanța locală în cadrul Asociației se poate urmări prin activitățile organelor de conducere. În cadrul procesului de luare de decizii Asociația are în vedere componența de minimum 51% reprezentanți ai mediului privat și ai societății civile. La nivel decizional, nici autoritățile publice, nici un singur grup de interes nu deține mai mult de 49% din drepturile de vot.

Activitățile organelor de conducere, se prezintă în următorul fel:

Adunarea generală a asigurat funcționarea GAL-ului prin luarea deciziilor necesare lansării apelurilor de selecție, a modificărilor de SDL, prin denumirea reprezentatului legal al contractelor de finanțare și susținerea financiară necesară pentru cheltuielile de funcționare și animare. În perioada vizată Adunarea Generală a luat hotărâri cu ocazia celor 13 ședințe AGA organizate cu ajutorul compartimentului administrativ.

Consiliul director a asigurat punerea în executare a hotărârilor Adunării Generale, au aprobat apelurile de selecție lansate, a aprobat organigrama și politica de personal a asociației, respectiv a supravegheat activitățile compartimentului administrativ inclusiv a colaborat în evaluarea SDL. Consiliul director s-a întrunit pentru ședințe de 34 ori în perioada evaluată.

Cenzorul în fiecare an a verificat administrarea patrimoniului asociației, s-a întocmit rapoarte financiare pentru depunerea bilanțului.

Comisia de selecție a proiectelor, membrii au susținut activitățile acestuia prin prezența continuă la ședințe, care au fost organizate într-un număr de 16 ocazii, selectând 80 de proiecte.

Pe lângă cele enumerate, următoarele **activități au fost desfășurate** pentru sporirea gradului de participare a tuturor părților interesate în implementarea SDL-ului de către Compartimentul administrativ:

- *Consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților de management al proiectelor:*
În fiecare UAT a fost desemnată un lider local pentru a asigura relația între GAL și comuna respectivă. În anul 2020 au fost instruiți 15 persoane având calitatea de lideri locali din teritoriu, cu tematica: Diseminarea rezultatelor implementării SDL.
- *Pregătirea și publicarea apelurilor de selecție, în conformitate cu SDL:*
În perioada de referință au fost publicate 36 apeluri de selecție în cadrul celor 6 măsuri ai SDL.
- *Pregătirea și publicarea a unei proceduri permanente de depunere de proiecte și definirea criteriilor de selecție*
Regulamentul de Organizare și Funcționare al procesului de selecție și al procesului de soluționare a contestațiilor aferente măsurilor din Strategia de Dezvoltare Locală (SDL) a fost aprobată în anul 2017 și publicată pe pagina web a GAL.
- *Animarea teritoriului a fost realizată în cadrul mai multor tipuri de evenimente:*

- evenimentele de informare și de promovare au fost organizate la nivelul fiecărei comune în fiecare an. În totalitate pe parcursul perioadei 2017-2024 au fost derulate 11 caravane de informare/promovare prin care s-au participat 1996 de persoane din teritoriu, conform listelor de participanți.

- evenimente de promovare a teritoriului GAL au fost organizate în anii 2018 și 2019. La aceste evenimente au participat cca. 1119 persoane, din care 448 de persoane din partea GAL.

- au fost elaborate materiale de animare: afișe, pliante, broșuri, materiale video de prezentare a proiectelor de succes, agende personalizate, sacoșe textile personalizate. Atât apelurile de selecție cât și evenimentele și toate activitățile a GAL-ului au fost diseminate în mass-media: au apărut articole în presa locală și județeană, personalul a participat în emisiuni în radiourile VOX și Târgu Mureș, în emisiuni difuzate de televiziunea Sovidek respectiv pagina de web și de Facebook au fost actualizate cu informații recente.

– *Primirea și evaluarea cererilor de finanțare:*

În perioada vizată au fost evaluate de către angajații GAL 86 proiecte, din care au fost selectate 80 proiecte și contractate 72 proiecte. Pe durata valabilității contractelor de finanțare angajații GAL au acordat consultanță beneficiarilor în legătură cu proiectele în derulare.

– *Selecția proiectelor:*

Angajații GAL au organizat un număr de 16 ședințe de selecție a proiectelor, după care proiectele au fost depuse la AFIR spre reverificare.

– *Primirea și verificarea conformității cererilor de plată depuse pentru proiectele selectate:*

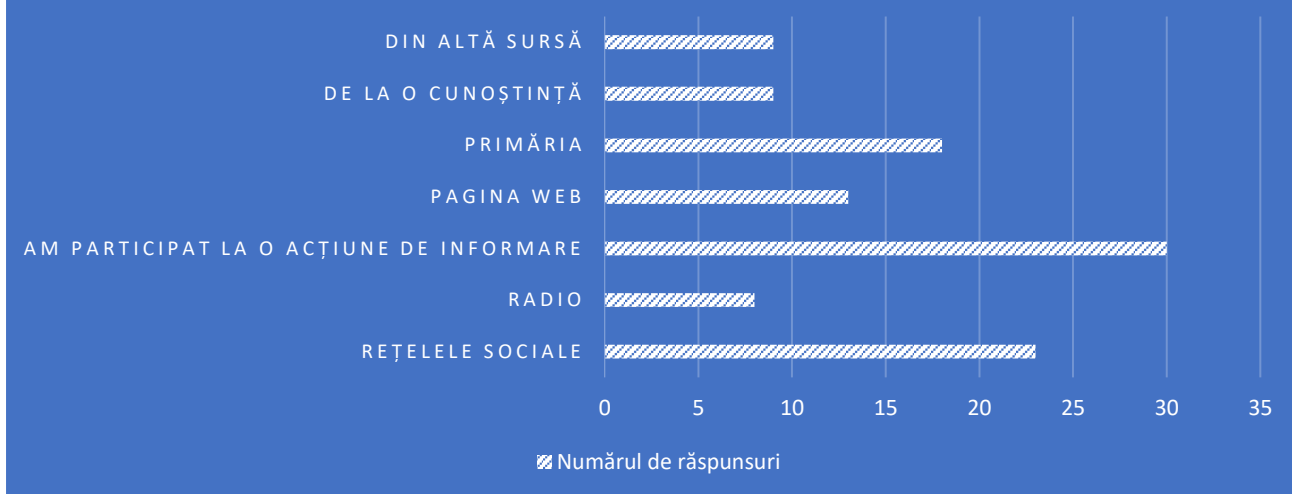
În perioada 2017-2025 sectorul tehnic al GAL au verificat 137 cereri de plată.

În cadrul chestionarului întrebarea 13 s-a referit direct la această temă:

13. De unde ați auzit despre Asociația LEADER?

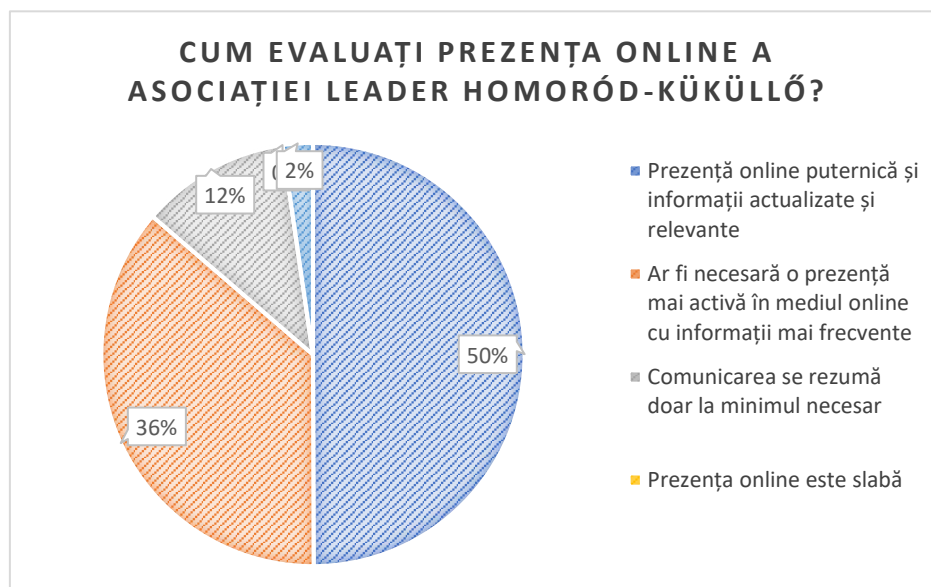
Răspunsurile localnicilor la această întrebare se poate vizualiza pe următorul grafic:

DE UNDE AȚI AUZIT DESPRE ASOCIAȚIA LEADER?

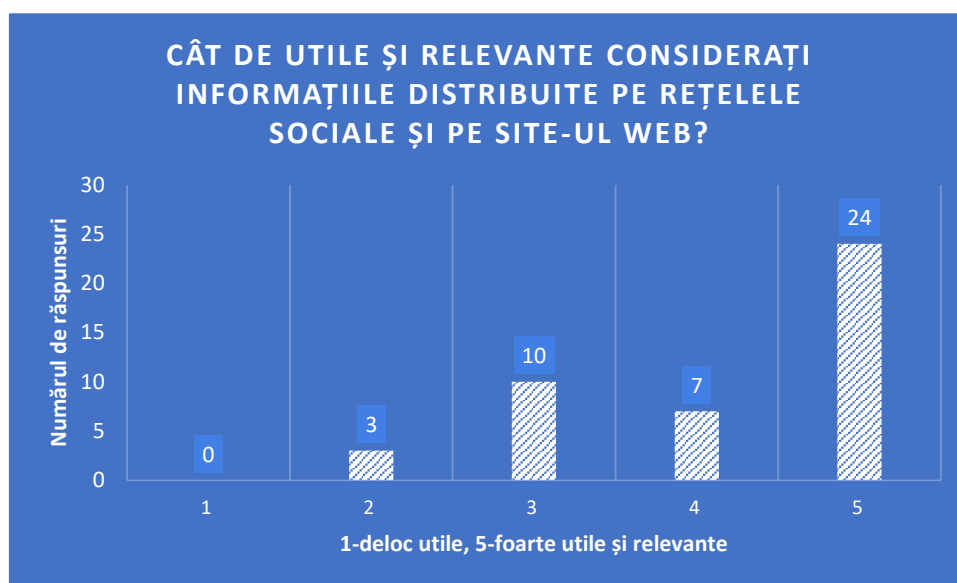
Majoritatea respondenților (68,2%) au aflat despre Asociația GAL Homoród-Küküllő LEADER prin participarea la evenimente de informare, evidențiind importanța prezenței fizice și a transmiterii directe a informațiilor. Rețelele sociale au fost menționate ca sursă de informare de 52,3% dintre respondenți, ceea ce arată rolul canalelor digitale în promovarea programului. Rolul Primăriei a fost subliniat de 40,9%, iar site-ul web a fost indicat ca sursă de informație de 29,5%. Radioul a contribuit în 18,2%, iar informațiile primite de la cunoștințe au ajutat în 20,5% dintre cazuri. De asemenea, 20,5% au menționat că au aflat despre program din alte surse. În ansamblu, informarea personală și digitală, precum și implicarea instituțiilor locale, au fost esențiale pentru creșterea notorietății programului LEADER.

10. Cum evaluați prezența online a Asociației LEADER Homoród-Küküllő?

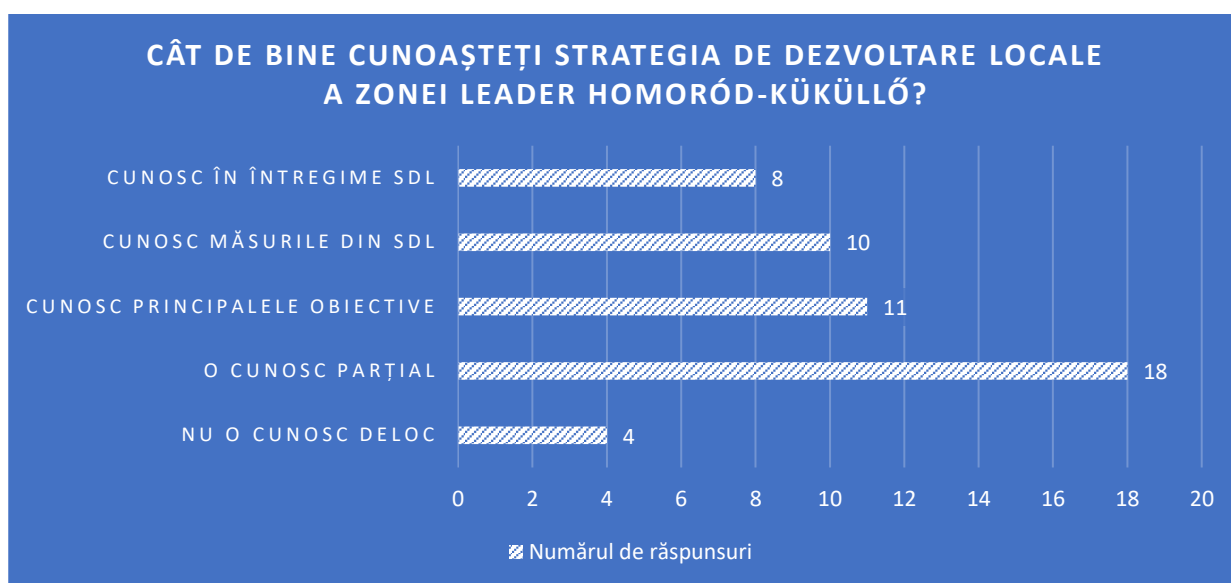
La evaluarea prezenței online a Asociației, 50% din respondenți au considerat o prezență online puternică cu informații actualizate și relevante, 36% au considerat că ar fi necesară o prezență mai activă în mediul online cu informații frecvente iar 12% din respondenți se consideră, că comunicarea se rezumă doar la minimul necesar. Nimeni nu a considerat, că prezența online este slabă.

11. Cât de utile și relevante considerați informațiile distribuite pe rețelele sociale și pe site-ul web?

Majoritatea respondenților (54,55%) se consideră foarte utile și relevante informațiile distribuite pe rețelele sociale și pe site-ul web al Asociației.

15. Cât de bine cunoașteți Strategia de Dezvoltare Locală a zonei LEADER Homoród-Küküllő?

Analizând numărul răspunsurilor la întrebarea 15, se poate constata, că 40,9% dintre respondenți o cunoaște parțial strategia, 25% dintre respondenți cunoaște principalele obiective, 22,72% conoaște măsurile din SDL și 18,18% cunoaște în întregime strategia. 9,1% dintre respondenți nu are deloc cunoștințe despre strategie. Putem concluda, că 90,9% dintre localnicii respondenți au auzit și cunosc cel puțin parțial strategia, care demonstrează eficacitatea acțiunilor de informare.

15. Ne puteți enumera câteva activități legate de noi?

Pe baza răspunsurilor, activitățile Asociației LEADER Homoród-Küküllő sunt bine cunoscute și apreciate în regiune, ceea ce confirmă totodată eficiența muncii noastre de comunicare. Respondenții au enumerat

activități variate, dintre care cel mai des a fost menționat Maratonul de Dezvoltare Rurală. Acest eveniment – cu pre-evenimente, prezentări, brainstorming – joacă un rol deosebit de important în viața comunității.

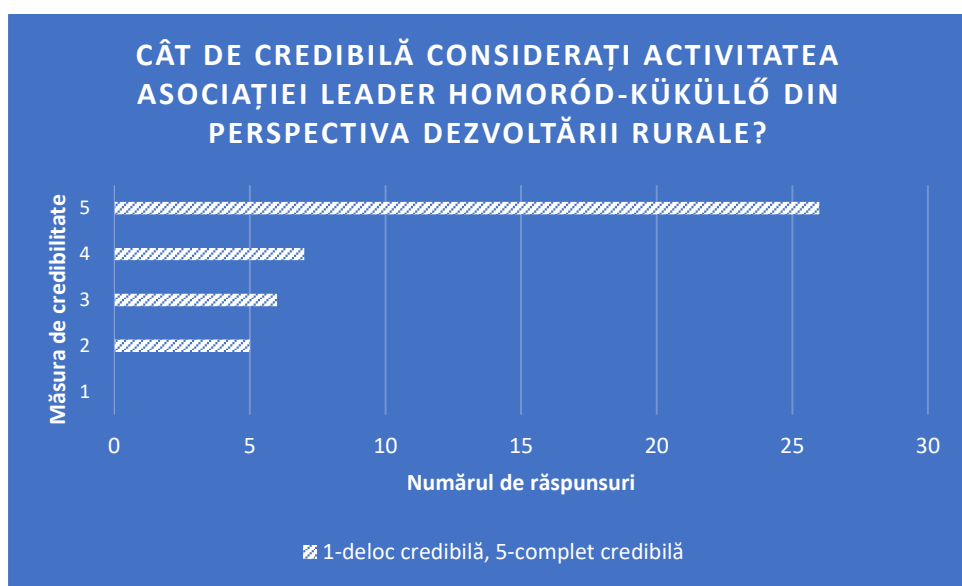
Răspunsurile au subliniat, de asemenea, importanța dezvoltării turismului, incluzând deschiderea de restaurante și pensiuni, promovarea produselor meșteșugărești și sprijinirea întreprinderilor locale. Păstrarea tradițiilor și a gastronomiei este un alt domeniu prioritar, contribuind la menținerea identității locale.

În plus, gestionarea proiectelor, acordarea de sprijin, renovarea clădirilor vechi, dezvoltările agricole (achiziționarea de utilaje și tractoare), precum și protejarea patrimoniului cultural și sprijinirea micilor întreprinderi fac parte dintre activitățile noastre principale. Conform răspunsurilor, comunitatea apreciază în mod deosebit și activitatea noastră de informare, planificarea proiectelor și îndrumarea oferită în implementarea acestora.

Câteva inițiative speciale - Ziua Gastronomiei sau editarea de cărți – au fost de asemenea menționate, ceea ce arată că programele diverse ajung la un public larg.

În concluzie, feedbackul primit arată că activitățile Asociației LEADER Homoród-Küküllő sunt bine cunoscute în regiune, iar acest lucru se datorează și faptului că reușim să comunicăm constant și eficient cu comunitatea.

12. Cât de credibilă considerați activitatea Asociației LEADER Homoród-Küküllő din perspectiva dezvoltării rurale?

Din graficul reiese, că activitatea Asociației Homorod-Kukullo LEADER este aproape complet credibilă (59,09%) din perspectiva dezvoltării rurale, ceea ce este un feedback foarte important despre munca noastră efectuată în teritoriu.

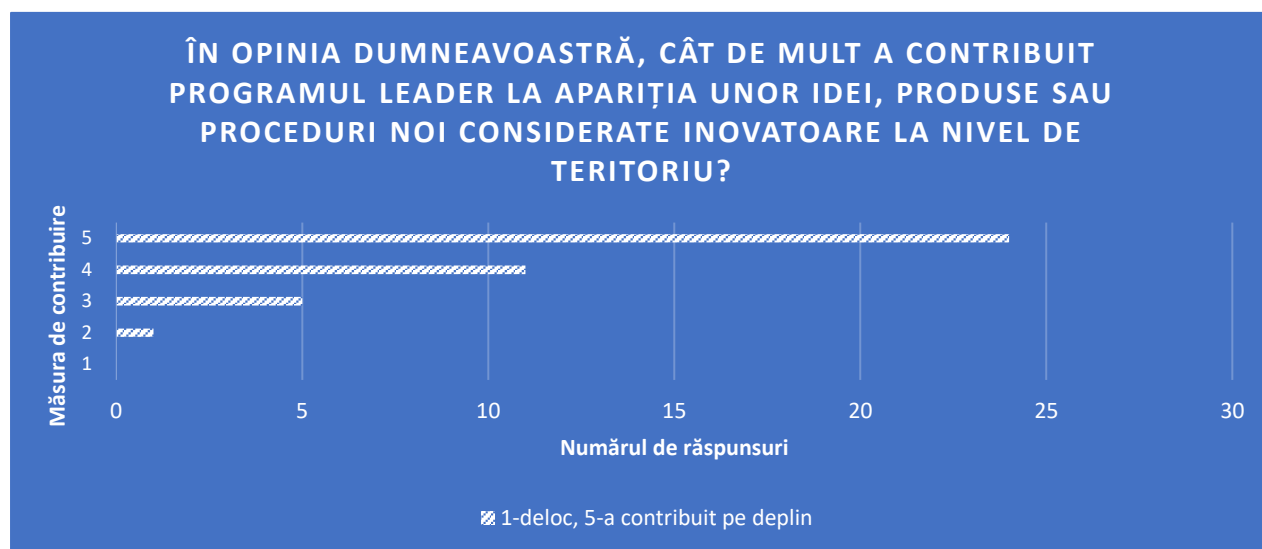
Concluzie: Prin consolidarea transparenței, a responsabilizării organelor de conducere și informarea lor, totodată prin implicarea acestora în toate etapele a proceselor decizionale, pe de altă parte prin animarea continuă a teritoriului, comunicarea constantă și eficientă și prin elaborarea unei proceduri transparente, putem afirma, că Asociația GAL Homorod Kukullo LEADER s-a contribuit la îmbunătățirea guvernancei în implementarea SDL.

7.8 ÎNTREBAREA DE EVALUARE: ÎN CE MĂSURĂ CONTRIBUIE LEADER LA MOBILIZAREA RESURSELOR EXISTENTE, PROMOVAREA PROIECTELOR MAI INOVATOARE ȘI MAI DURABILE CARE SUNT ADAPTATE LA NEVOILE LOCALE ȘI LA CONSOLIDAREA LEGĂTURILOR DINTRE ACTORII LOCALI?

În acord cu Reg (UE) 1305/2013, cu cele 6 măsuri al SDL-lui am focusat la inovare, așa cum este descris la partea 1.8 din fișa fiecărei măsuri. Măsura M6/6A 6B, față de celelalte măsuri, cuprinde o inovație și în metodologia de selectare a proiectelor. În cadrul acestei măsuri a fost prevăzut o preselecție a ideilor depuse ca persoana fizică în forma de Plan de afaceri, care a fost susținut în fața unei comisii pentru avizare. Comisia a verificat viabilitatea Planului de afaceri în contextul economiei locale. Această inovație s-a dovedit a fi eficientă, cele 8 proiecte implementate în cadrul măsurii M6/6A,6B - după 2-3 ani de la finalizarea lor – funcționează și sunt viabile din punct de vedere economică.

Întrebarea 11 din chestionarul dedicat beneficiarilor și specialiștilor a referit la inovare:

11. *În opinia dumneavoastră, cât de mult a contribuit programul LEADER la apariția unor idei, produse sau proceduri noi considerate inovatoare la nivel de teritoriu?*

Din graficul reiese, că respondenții au considerat, că programul LEADER a contribuit la apariția unor idei, produse sau proceduri noi considerate inovatoare la nivel de teritoriu într-o măsură aproape pe deplină. Dacă însumăm răspunsurile de la categoriile de contribuție 4 și 5, reiese un procent de 85,37% din totalul de răspunsuri la această întrebare.

Opinia beneficiarilor și specialiștilor este subliniat de numărul proiectelor inovative implementate prin măsurile non-agricole. Din 24 de proiecte în total, majoritatea proiectelor sunt inovative în context local, fiind exemple de bună practică pentru cei care vor să înființeze o afacere în mediul rural.

Un alt aspect de studiat în cadrul acestei teme - lângă inovativitate - este mobilizarea resurselor existente, care se poate demonstra prin numărul proiectelor care funcționează în sinergie. Din analiza documentelor reiese că măsurile au fost construite astfel încât să fie complementare între ele, impactul pozitiv al unei investiții pentru o altă investiție fiind codificat. Un bun exemplu este proiectul Îmbunătățirea infrastructurii de agrement și turistic de uz public în comuna Merești, implementat de Comuna Merești, prin care s-a realizat un spațiu de agrement care este utilizat atât de localnici, cât și de turiști și este interconectat cu proiectul Înființare restaurant în mediul rural, depus de către un solicitant din aceeași comună.

La mobilizarea resurselor interne se poate verifica și situația proiectelor implementate de GAL în cadrul altor programe de finanțare. Pe lângă implementarea SDL Asociația GAL Homorod-Kukullo LEADER, a participat într-un proiect de cooperare în cadrul măsurii 19.3A cu titlul "Transfer de cunoștințe prin susținerea valorilor locale prin cooperarea a trei teritorii GAL" împreună cu alți doi GAL-uri din județele Sălaj și Timiș. Totodată GAL-ul a fost partener într-un proiect ERASMUS+ cu titlul "Hackaton" social – dezvoltarea comunitară a microregiunilor defavorizate" prin care a fost adaptată metoda estonă a hackathonului social în dezvoltarea rurală, înființând evenimentul "Maratonul de dezvoltare rurală". Tot din resurse interne Compartimentul administrativ în anul 2017 a inițiat organizarea întâlnirilor GAL-urilor din județele Harghita, Covasna și Mureș, un eveniment de succes organizat de GAL-uri participante pe rând, ajungând la ediția a X-lea în anul 2025.

Pentru a întări relația între membrii GAL și colaborarea în rețea cu parteneri relevanți din afara teritoriului, Compartimentul administrativ începând din anul 2021 s-a organizat în fiecare an vizite de bune practici la alte GAL-uri din regiuni diferite ale României. Finanțarea acestor evenimente a fost asigurată din sursele proprii al Asociației.

Concluzie: Prin stimularea investițiilor și activităților suplimentare în zona GAL, care nu sunt finanțate direct din LEADER, prin încurajarea inovațiilor în context local, prin introducerea unor metode inovative atât în eficientizarea durabilității proiectelor cât și în conturarea ideilor de proiecte, prin sinergia între diferite proiecte se poate considera, că Asociația GAL Homorod-Kukullo LEADER a contribuit la mobilizarea resurselor existente, promovarea proiectelor mai inovatoare și mai durabile care sunt adaptate la nevoile locale și la consolidarea legăturilor dintre actorii locali într-o mare măsură.

8 FACTORII DE SUCCES ȘI EȘEC ÎN IMPLEMENTAREA SDL

În cadrul chestionarului am întrebat beneficiarii și specialiștii despre dificultăți și cauzele lor, factori de sprijin și despre sugestiile lor de îmbunătățirea eficienței activității GAL. La aceste întrebări deschise am primit 32-35 de răspunsuri, rezumarea acestora se poate studia mai jos:

12. Ce dificultăți ați întâmpinat în timpul implementării proiectului?

Din răspunsuri primite reiese că, în procesul de implementare a proiectelor, cele mai mari dificultăți au fost reprezentate de procedurile birocratice și de administrarea excesivă. Mai mulți respondenți au subliniat cantitatea mare de documentație necesară, complexitatea dosarelor de plată, precum și caracterul anevoios și de durată al obținerii diferitelor avize și autorizații. De asemenea, au fost menționate dificultăți legate de accesarea finanțării bancare, de lentoarea achizițiilor și a procedurilor de achiziții publice, precum și de identificarea unor furnizori de încredere.

Unii respondenți au semnalat și factori externi ca obstacole, cum ar fi schimbările rapide ale tehnologiei și ale prețurilor pe piață, inflația, precum și întârzierile cauzate de pandemia de COVID. Totuși, au existat și beneficiari care nu au întâmpinat dificultăți majore și au reușit să își implementeze proiectele în mod fluent

13. În opinia dumneavoastră, care au fost cauzele acestor dificultăți?

Pe baza răspunsurilor, principalele cauze ale dificultăților au fost cerințele administrative și birocratice complexe, pe care mulți le-au considerat inutile și excesiv de complicate. Mai mulți respondenți au subliniat volumul mare de documentație, interpretarea rigidă a regulilor privind achizițiile publice, precum și procedurile lente și greoaie ale sistemelor bancare și de plată. De asemenea, au constituit o problemă schimbările frecvente ale legislației, lipsa bazelor de date comune între instituțiile publice, neîncrederea furnizorilor și instabilitatea pieței.

Unii au menționat și restricțiile impuse de pandemia COVID-19, precum și evoluția nefavorabilă a situației economice globale, care au îngreunat suplimentar procesele. O provocare suplimentară a fost lipsa resurselor proprii, strictețea condițiilor de eligibilitate (de exemplu, la dovedirea dreptului de proprietate sau la achiziția de echipamente), precum și lipsa de experiență a întreprinderilor aflate la început de drum în ceea ce privește rezolvarea problemelor, contabilitatea, vânzările și adaptarea tehnologică.

14. Ce factori au sprijinit realizarea proiectului?

Pe baza răspunsurilor, realizarea proiectelor a fost sprijinită în primul rând de atitudinea pozitivă și disponibilitatea de a ajuta a angajaților Asociației GAL Homoród-Küküllő LEADER, precum și de o bună comunicare și informare constantă. Mai mulți respondenți au subliniat faptul că au primit răspuns la orice întrebare, fie că era legată de proiect, fie de funcționarea afacerii, ceea ce a contribuit semnificativ la consolidarea încrederii și la o colaborare eficientă. Un alt factor important a fost pregătirea profesională și experiența consultanților de proiecte, fără de care, după părerea multor beneficiari, nu ar fi reușit să obțină finanțarea.

Respondenții au evidențiat că succesul nu s-a datorat doar consultanților de specialitate și sprijinului oferit de Asociația LEADER, ci și mai multor alți factori. Printre aceștia se numără experiența profesională și rețeaua de contacte, sprijinul comunității, programele de mentorat și de formare, precum și perseverența, determinarea și dorința de a învăța a aplicanților. De asemenea, un rol esențial l-au avut relațiile de prietenie și cele instituționale, precum și asigurarea resurselor financiare necesare – de exemplu, prin credite bancare.

15. Aveți sugestii prin care am putea îmbunătăți eficiența și calitatea activității noastre?

Din răspunsuri reiese că majoritatea aplicanților sunt mulțumiți de activitatea Asociației LEADER Homoród-Küküllő, iar mai mulți au subliniat că nu este nevoie de schimbări, deoarece biroul își desfășoară sarcinile într-un mod profesionist și eficient. Totuși, au fost formulate numeroase sugestii în vederea creșterii eficienței și a orientării mai prietenoase către beneficiari.

Mai mulți respondenți au evidențiat importanța simplificării și digitalizării proceselor de aplicare, precum și a reducerii sarcinilor administrative. A fost exprimată și nevoia de a prezenta proiectele într-un mod mai clar, de a lua mai mult în considerare perspectiva aplicanților și de a realiza o preselecție a proiectelor încă din faza de elaborare a strategiei. De asemenea, mai multe răspunsuri au indicat că activitățile LEADER ar trebui promovate mai vizibil la evenimente comunitare, festivaluri, dar și în mediul online și pe rețelele de socializare.

Ca sugestie importantă a apărut extinderea programelor de formare practică și a sesiunilor de consiliere, în special în domeniul financiar, al dezvoltării afacerilor și al marketingului, precum și organizarea unor programe de mentorat și forumuri de schimb de experiență. Totodată, mai mulți respondenți au considerat necesară lansarea unor proiecte cu contribuții proprii mai mici, respectiv transmiterea sprijinului financiar într-un mod mai direct și mai simplu către beneficiari.

În cadrul focus-grupului membrii Asociației au răspuns următoarele la întrebarea 4:

4. Ce succese și eșecuri ați întâlnit? Ce ați învățat din ele?

Membrii prezenți au considerat ca un eșec inactivitatea sferei civile și cel privat în cadrul parteneriatului și a Asociației. S-a concluzionat, că în viitor au sarcina de-a implica mai des sfera civilă și cel privat în activitățile Asociației.

Luând în considerare datele furnizate de solicitanți, membrii Asociației și analiza administrativă, în procesul de implementare a SDL cele mai importante factori de succes și eșec sunt următoarele:

Factorii de succes:

1. Stabilirea obiectivelor precise și clare a SDL:

Este important ca în faza de planificare a strategiei să fie implicați în mod activ atât actorii locali, cât și echipa tehnică de implementare, asigurând astfel o mai bună eficacitate și eficiență a mecanismului de implementare, nefiind nevoie de modificări semnificative al SDL.

2. Capacitatea administrativă și managerială a GAL-ului:

Echipa GAL include atât compartimentul administrativ cât și membrii parteneriatului, numai împreună se pot duce la îndeplinire cu succes al SDL-ului. Implicarea acestora în toate etapele a proceselor decizionale, pe de altă parte comunicarea constantă și eficientă și elaborarea unei proceduri transparente sunt factori importanți.

3. Animarea continuă a teritoriului:

Contactul direct cu locuitorii teritoriului și actorii locali prin caravanele de informare și promovare creează o atmosferă prielnică atât pentru diseminarea informațiilor despre programul LEADER, cât și pentru obținerea unui feedback despre eventualele schimbări privind nevoile și necesitățile incluse în SDL, dacă este nevoie de reformularea lor, sau includerea unor noi idei.

4. Pregătirea profesională și experiența a consultanților de proiecte:

Consultanții au un rol extrem de important în administrarea și managementul proiectelor.

5. Capacitatea tehnică și financiară a solicitanților:

Pregătirea solicitanților care depun proiecte, cunoștințele tehnice aprofundate despre afacerile lor, despre situația economică și capacitatea financiară a acestora sunt factori importanți în implementarea cu succes a proiectelor.

6. Capacitatea financiară al GAL-ului:

Un factor de succes în implementarea SDL era asigurarea resurselor financiare necesare pentru funcționarea compartimentului administrativ, prin cotizațiile plătite.

7. Colaborarea între GAL-uri, cu autoritatea de management și de plăți:

O bună colaborare între GAL și AM-PNDR respectiv AFIR este esențială pentru succesul implementării SDL, totodată colaborarea între GAL-uri, crearea de rețele profesionale pentru rezolvarea comună a problemelor tehnice și schimburi de experiență sunt importante.

Factori de eșec:

1. Lipsa capacității tehnice a solicitanților:

Chiar dacă obiectivele SDL au fost bine definite, necesitatea a fost reală, capacitatea financiară era prezentă, în lipsa capacităților tehnice au apărut obstacole între conceperea și realizarea acestora. A fost cazul măsurii M3/3A,2A,6A la care deși la momentul elaborării SDL s-a manifestat un interes foarte mare, în momentul în care realizarea a devenit posibilă, aceste posibile solicitanți s-au retras, nu au depus proiecte, neexistând experiență necesară pentru implementarea lor.

2. Schimbările legislative:

Procesul de evaluare și implementare a proiectelor este influențat de legislația aferentă a investițiilor și schimbările acestora conduce la instabilitatea pieței.

3. Cerințele administrative și birocratice complexe:

Volumul mare de documentație, interpretarea rigidă a regulilor privind achizițiile publice, precum și procedurile lente și greoaie ale sistemelor bancare și de plată au cauzat greutate în implementarea SDL.

4. Instabilitate economică:

În cazul proiectelor cu construcții au apărut probleme în cazul în care perioada de realizare s-a întins mai mult și din cauza inflației prețurile au crescut iar realizarea proiectelor au fost mai greoaie.

5. Valoarea și intensitatea sprijinului:

Neconcordanța între capacitatea economică a populației și intensitatea sprijinului de finanțare cauzează impedimente în implementarea SDL, în cazul nostru în cadrul măsurii M3/3A,2A,6A.

9 CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

9.1 CONCLUZII

Pe baza datelor analizate din toate sursele, putem afirma că **implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală este în concordanță cu nevoile și potențialul de dezvoltare al teritoriului**, iar logica de intervenție a acestora este relevantă și coerentă. Nevoile identificate la momentul elaborării SDL s-au menținut până în prezent, fără a necesita modificări semnificative, fapt reflectat și de absența eliminării unor măsuri, fiind operate doar realocări financiare. **Coerența strategiei este confirmată și de gradul ridicat de utilizare a fondurilor**: până la 31.07.2025, **97,47%** din alocările FEADR și EURI au fost cheltuite, echivalent cu 72,79 euro pe cap de locuitor.

Analiza pe măsuri arată o implementare predominant reușită:

- La măsurile M1/6B și M2/6B, indicatorii au fost atinși sau chiar depășiți.
- La măsura M3/3A,2A,6A nu au existat proiecte depuse, indicatorii nefiind realizați, însă o parte din componente au fost preluate prin M5/2A,3A,5C.
- La M4/6A,6B și M6/6A,6B indicatorii au fost atinse în totalitate, cu o acoperire financiară aproape completă.
- La M5/2A,3A,5C s-au implementat 8 proiecte, indicatorii fiind realizați parțial (91,31% din suma alocată utilizată), cu rezultate importante în domeniul reutilizării deșeurilor, dar cu unele obiective de monitorizare neatinse.

Per ansamblu, **eficacitatea financiară** a fost **ridicată**: plățile efectuate au reprezentat 95,85% din alocarea totală, iar valoarea contractată a proiectelor a depășit bugetul inițial al SDL. Din cei 26 de indicatori planificați, 20 (76,92%) au fost atinși integral, în timp ce 6 (23,08%) au înregistrat eficacitate redusă sau parțială.

Implementarea SDL a avut un impact major asupra teritoriului:

- a îmbunătățit activitatea comunitară a ONG-urilor și cultelor religioase,
- a promovat patrimoniul cultural local,
- a dezvoltat infrastructura de agrement, turism și servicii publice,
- a contribuit la creșterea calității vieții prin infrastructura comunitară.

Au fost realizate investiții importante pentru:

- modernizarea agriculturii prin dotarea cu utilaje performante,
- diversificarea economiei rurale și dezvoltarea serviciilor,
- crearea și păstrarea locurilor de muncă,
- utilizarea resurselor locale și valorificarea patrimoniului cultural.

De asemenea, SDL a sprijinit în mod semnificativ **atragera și implicarea tinerilor**, prin înființarea de activități non-agricole, dezvoltarea serviciilor și creșterea numărului locurilor de muncă.

La nivel organizațional, GAL-ul a consolidat interacțiunile și rețelele:

- între propriii membri,
- cu parteneri din afara teritoriului,
- între diferite GAL-uri, prin schimb de bune practici.

Nivelul de încredere în cadrul GAL-ului și al comunității locale a crescut prin comunicare constantă și implicare activă. Promovarea viziunii comune, a identității teritoriale și a valorilor locale a contribuit la consolidarea identității comunitare.

Totodată, guvernanța a fost întărită prin transparență, responsabilitate și implicarea actorilor locali în procesele decizionale. Prin animarea teritoriului și prin stimularea investițiilor suplimentare, GAL-ul a mobilizat resursele existente, a promovat inovația și a sprijinit proiecte mai durabile și adaptate la nevoile reale ale comunității, asigurând astfel valori adăugate în teritoriul GAL.

În concluzie, Strategia de Dezvoltare Locală implementată de Asociația GAL Homorod-Kukullo LEADER se caracterizează prin eficacitate financiară ridicată, impact comunitar consistent, consolidarea identității locale și susținerea dezvoltării economice și sociale durabile, demonstrând capacitatea de a răspunde adecvat provocărilor și oportunităților specifice teritoriului.

9.2 RECOMANDĂRI

Pe baza concluziilor analizei și a feedback-ului primit din partea beneficiarilor și specialiștilor, se recomandă următoarele direcții de îmbunătățire:

Simplificarea proceselor administrative și digitalizarea

- reducerea sarcinilor birocratice pentru aplicanți;
- introducerea unor proceduri digitale și a unor platforme online pentru depunerea și monitorizarea proiectelor.

Creșterea transparenței și a clarității informațiilor

- prezentarea mai clară și mai accesibilă a proiectelor și a rezultatelor acestora;
- implicarea aplicanților în faza de planificare a strategiei prin mecanisme de consultare mai active (inclusiv preselectarea ideilor de proiecte).

Consolidarea comunicării și a vizibilității programului

- promovarea mai intensă a activităților și rezultatelor LEADER la nivel local, în cadrul festivalurilor și evenimentelor comunitare;
- creșterea prezenței online și pe rețelele de socializare pentru a atrage un public mai larg.

Sprijin mai adaptat pentru beneficiari

- lansarea unor linii de finanțare cu contribuții proprii reduse pentru a facilita accesul micilor fermieri, ONG-uri și tineri;
- transmiterea sprijinului financiar într-un mod mai rapid și mai simplu.

Formare, consiliere și mentorat

- extinderea programelor de formare practică și consiliere, în special în domeniul financiar, dezvoltării afacerilor și marketingului;
- organizarea de programe de mentorat și forumuri pentru schimb de experiență între beneficiari.

Întărirea dimensiunii inovative și participative

- stimularea unor proiecte mai inovative, adaptate nevoilor actuale ale comunității;
- încurajarea unei implicări mai largi a tinerilor și actorilor locali în procesele de luare a deciziilor și în definirea priorităților viitoare.